

CATALUNYA

REVISTA SETMANAL

Muntaner, núm. 22. ♦ Número solt, 25 cts; -1' any 10 ptes.; trim. 3 ptes. - Estranger, 15 ptes. 1' any.

Any VII

Barcelona 12 Juliol de 1913

Núm. 297

PERTENECE A LA BIBLIOTECA
DEL
ATENEO BARCELONES

SUMARI

Un vell «motto».

Per Catalunya. - D'Excursió dialectal, per P. BARNILS.

De Píndar.-Olimpíques XII i XIV, per C. RIBA-BRACONS, trad.

Lletres valencianes, per JOSEP LLORNART.

Algunes consideracions sobre la instrucció pública a Itàlia, III i darrer, per JOAN ALCINA I MELIS.

Discurs den Cambó a la Diada regionalista de Falset.

La conservació dels boscos, pel MARQUÉS DE CAMPS.

La doctrina de la educació nacionalitzadora, per ELADI HOMS.

Informació

La Diada regionalista a Falset.

Un vell «motto»

Hem vist amb plaer que una revista del nacionalisme més... anavem a dir més radical... però serà millor dir-li més immòbil, dedica un homenatge a Verdaguer. Encara que aquella revista es permet de vegades el dolç esplai de la literatura, cal no oblidar que és una revista sobre tot de propaganda política; i té la seua gràcia - i segurament la seua intenció - el fet que aquesta revista dediqui un homenatge a l'autor de *L'Atlàntida*, que és el poema de la unitat espanyola. La vibració d'En Verdaguer a la *Nit de Sanc* és una nota excepcional dintre la seua producció poètica, i encara cal tenir-la més que com a la expressió d'una ferotgia patriòtica vivent, com a tòpic literari d'aquell temps, com a plany no d'un profeta sinó d'un arqueòleg. Mossèn Cinto era partidari d'Espanya i de la dinastia actual, exactament igual que D. Marià Aguiló: és a dir, tenia aquest patriotisme català que, segons els redactors del setmanari al·ludit, no's pot considerar com a patriotisme.

No demanem - perquè fóra massa demanar, en l'instant actual - que els simpatètics redactors del setmanari al·ludit rectifiquin el llur tarannar polític. Però, amb el cas d'En Verdaguer al davant, creiem poder-los demanar un petit aclariment, que a l'ensem que'ls honoraria en gran manera, contribuiria extraordinàriament a aclarir la situació als ulls de tothom.

Aquest aclariment es refereix al valor del *motto* conegudíssim del *tot o res*. Tothom veu, perquè és cosa evident, que aquest *motto* no té un valor polític en el sentit de la política aplicada: en efecte, la missió de l'art que diem, és precisament la GRADUACIÓ en cada cas de l'ideal realitzable. Sembla, doncs, que calia referir el *motto* a l'ideal polític: i és clar que també això fóra discutible - totes les coses humanes són discutibles - però de

totes maneres fóra una cosa que's podria discutir, que ja és un aventatge. Així, doncs, tindriem dues menes de gent: 1.ª (fem-los passar al davant) els que dins un feble estat col·lectiu com el que encara ens trobem tots a Catalunya, d'incomprensió del propi esperit, de lentíssima conquesta de la cultura i de estranyes aleacions el resultat de les quals tothom ignora, ja defineixen, tot d'un cop i en quatre ratlles, el secret de la felicitat catalana, o sigui les Bases de Manresa; i 2.ª els que amb una immensa humilitat, amb una immensa honradesa i amb una formidable certificació de treball en tots els ordres per l'exalçament de Catalunya, declaren: - No tenim la clau del pervindre (*Llave de los sueños*), no sabem que puguin definir-se encara els límits dels elements moderns i els tradicionals en una constitució catalana, ni que tinguin estabilitat i solidesa els mateixos vicis del veí, sobre els quals, més que sobre un valor propi, edificàveu el vostre sistema apriorístic. Nosaltres ens proposarem, simplement, FER EN CADA CAS TOT ÇO QUE CONVINDRÀ. Per això no podem ésser dogmàtics: perquè hem d'ésser útils.

Si recordem que el millor sistema, - l'únic possible abans de la seua realització, - per obirar la grandesa i potestat d'un ideal, és complir un plebiscit sobre d'ell dels homes més il·lustres per llur esperit, i el comencem amb el poeta de *L'Atlàntida*, trobem, doncs, que En Verdaguer no va amb els catalans que tenen assignada la categoria primera: i qual-sevol que posi en una fulla els noms il·lustres de la Catalunya contemporània, no podrà fer se il·lusions sobre el petit boldronat d'adhesions - d'adhesions permanents i totals, s'entén - no ja a les Bases de Manresa, sinó àdhuc al principi d'entaular una lluita desafortada de *catch as catch can* amb els altres pobles peninsulars. I es comprèn. Un ho-

C. Riba Bracons

Les Bucòliques de Virgili

Se troben de venda a la Llibreria d'Alvar Verdaguer i a la nostra Administració.

Preu: 2 pessetes

me de vera categoria espiritual no es passa tota la vida pensant en un moment de força. Ell assigna importancia previa, i extensíssima, a la labor de l'esperit: després ve per ella tota sola una consagració *material*, gairebé sense treball.

Però podria ésser i tot condueix a creure-ho—que aquests joves diguessin:—No: aquest lema del *tot o res* no és per nosaltres un ideal polític, sinó l'expressió d'una obligació de l'esperit amb ell mateix. No és un gest de rancunia cap enfora, és un gest d'exigencia en-

vers nosaltres mateixos, envers el fons del nostre ésser. Siguem cada vegada més catalans en l'esperit, laborem la rica mina de les nostres vigories ètniques. Volguem ésser perfectes, que és la millor manera d'ésser catalans. Volguem per la nostra lliure espontaneïtat totes les corones de gloria. O assolir els més alts valors de civilització i d'imperi o morir!

Si aquests joves diguessin això—com és ben possible—el llur *motto* podria esdevenir lluminós en el cel com una constel·lació.

de vellut incomplets i excessivament esmolats per l'ús per un vestidet planxat i elegant a la moderna; si fos possible cubrir aquells peuetts crostats de fang i de pols amb la finor d'unes mitges, un cop banyats en la riera propana, i proveir-los de sabatetes enllustrades; si es poguessin amorosir aquells mans calloses que aixequen temorenques la punta dels fulls del «qüestionari» sotjant impacients el nombre de preguntes que encara manquen; oh, si es pogués donar una expressió de major confiança als rostres vius i colrats del sol que s'obscurixen desconfiats sota una tofa de cabell embullat i llarguíssim... Mes no; ja no foren els *dialectants* que cerquem, ja no serien el reflexe natural del poble; els fenòmens s'*afinarien* amb el vestit i les formes en general sabrien a «saló» o quan menys a «diari». I és precisament la llengua amb les seves inflexions i els seus *vicis* ço que volem sentir, i aquesta llengua, com la gracia de Deu, no brolla pas gens adulterada ni tèrbola encara que arribi a nostres orelles per conductes més o menys llastimosos. Aquest afecte pels petits *dialectants* s'augmenta i arriba sovint a l'amistat franca quan se té la sort de topar-se amb persones d'edat avançada amb les quals comunicar-se. Oh, llavors! El fruit de nostres enquestes resulta multiplicat per l'abundancia dels detalls i de les informacions i per la benevolencia mai prou agràida del «subjecte» que'ns permet redoblar les preguntes i aclarir matiços i establir comparances. Quin bo dona seguir, llibreta en mà, al bondadós cap de casa, per totes les dependencies de la seva, des de l'entrada fins al corral, passant per la cuina i penetrant a voltes fins en la cambra on a corre-cuita la mestressa estira el cobre-llit, arrecona espardeñots fa un romboi de trajos i faldilles i amaga trastos inoportuns per evitar el «què pensarà?» d'aquell *savi* que tant els honora! Que'n són de justes les notes

Per Catalunya

D'Excursió dialectal

III

Aquí és un amic amabilíssim, un col·laborador entusiasta del «Diccionari», un d'aquests pocs que han permanescut constants a l'*Obra* predicada de deu anys per Mn. Antoni Alcover, qui ens ofereix la seva casa tant modesta com hospitalaria per a que hi fixem el nostre camp provisional d'estudi; allà és el mestre d'escola exercint abatut i resignat la seva missió penosa, reclòs entre quatre parets humides abans destinades a celler o magatzems públics, qui fent-se càrrec de nostra tasca i obirant en ella tal volta el germe d'un més falaguer previndre, sembla il·luminar-se d'esperit i ens espolsa amatent amb el borrador l'escriptori mig pollat convidant-nos a estendre-hi nostres llibretes. Sovint és la mateixa cambra de la «posada» o la sala-menjador de l'hostal de parets fosques i abonyegades que's converteix en cenacle, on al cap d'una taula feixuga i crivellada percuteixen frescals els genuins accents de nostra parla redi-

viva. Per tot, en la casa particular, en l'escola, en l'hostal, el dialectòleg s'hi troba bé, en mig de totes les incomoditats, per complir la seva tasca. Escullits els *subjectes* amb els quals s'hauràn de omplir els «qüestionaris», el demés és cosa secundària. S'ha vençut la primera dificultat i això basta per mantenir el coratge.

Els *subjectes* d'estudi, els *Dialektsprecher* dels teutons, els *dialectants* que diem nosaltres! Permeteu-me dedicar-los aquí dues ratlles a aquests contribuents anònims les més de les vegades, grans o petits, joves o vells, que'ns obren inconscients o generosos tot el tresor infinit de formes i de fenòmens lingüístics que han heretat inexhaurible de generació en generació a través dels segles. És imponderable l'afecte amb què l'estudiós es mira els petits representants del domini dialectal acoblats entorn seu i dels quals espera copçar prometedores ensenyances. Oh, si fos planerament factible canviar aquells trajos

Editorial Ibèrica, Balmes, 87. - BARCELONA

Obres completes

de l'Il·lm. Sr. Dr.

D. Josep Torras i Bages

Bisbe de Vich

Vuit grans volums de 400 a 500 planes cada un, amb paper luxós i refinadíssima impressió

Preu de l'obra:

Per subscripció, pagament a la bestreta

Rústega	Ptes. 35
Tela	» 45

Acabat el temps de la subscripció l'obra valdrà

Rústega	Ptes 45
Tela	» 55

preses en tals circumstancies i que eloqüents resultaran després per l'estudi definitiu els dibuixos grollers de les coses que de tant en tant tracem al marge de les respostes obtingudes!

Precisament l'idea que inclouen les últimes ratlles, el desig d'agermanar en quan sigui possible les *paraules* amb les *coses*, ens ha fet donar una virada prou radical en la nostra manera d'operar seguida en les primeres excursions. Llavors, deixebles massa sumisos i rutinaris de l'escola romanística primitiva, de mires massa retretes, ens donavem per feliços quan conseguíem constatar qualque modalitat fonètica reportable a una llei aparentment intemerada de l'evolució de la llengua. Erem inconscientment dels qui engrossien l'exèrcit dels nomenats *caçadors de sons* que avui dia, com a tals, ja van de baixa. Els últims treballs d'ordre lexicològic, els consells i orientacions de nostres mestres, els nous punts de vista descoberts per la «Geografia llingüística» i l'intervenció en les obres capdals de nostre «Diccionari» i de nostra «Gramàtica històrica» i encara del nostre «Atlas» en elaboració, ens portaren a no donar-nos per satisfets dels *sons* i ens encengueren el desig de conèixer ço que podríem nomenar llur verdader *substratum*. Per això és que ara ens resulta molt més plaenta la nostra enquesta si se'ns ofereix la bona avinentesa d'orientar-la en el sentit que damunt indicavem. Si ahir era una bona masia d'Almoradi (Alacant) que'ns franquejava les seves portes, avui ha sigut una honrada casa de camp de Fraga, una persona atenta de Tamarit, qui han esbatanat al nostre pas les cledes grinyolants de l'horta esplèndida, fent-nos costat per cabanes i corriols mentre inquirim i preguntem sobre tot el que s'ofereix a nostra vista. Aquí en l'horta, en el camp, en plena natura les expressions tenen una vida més intensa, sols comparable a la de les coses que representen i que creixen i es multipliquen amb fecunditat astoradora. No hi ha planta, no hi ha herba, no hi ha animal, no hi ha objecte que no tinga el seu nom i aquest nom s'ha de sentir i s'ha de viure en el lloc on radica.

Acabada la feina, o millor dit, acabat el dia, car la fosca ens entenebreix sovint les notes, tornem satisfets al poble amb els bons amics que pacientment han volgut acompanyar-nos, fent comentaris improvisats sobre la riquesa de nostre parlar mentre d'ací i d'allà ens arriben ardides i ingenues les tonades de la obligada *jòtica*.

P. BARNILS

Fraga i Tamarit, 8 Juny 1913.

De Píndar

OLÍMPICA XII

Per Ergòteles d'Himera, vencedor de la carrera llarga

Jo t'implor, filla de Zeus Liberador,
vetlla per Himera la lluny dominant, salvadora Fortuna!
Per tu es governen damunt de la mar les ràpides naus
i en terra ferma les batalles vehements
i les conteses de les assemblees.
Les esperances dels mortals són tempestejades
adés al cim adés al fons, sempre navegant
través de vans fantaseigs.
Cap dels terrenals ha rebut encara dels déus un senyal
fidel de les coses que han d'esdevenir,
i el nostre seny és com eixorbat amb el més imminent.
Sovint als mortals els sobrevé el que no esperaven,
tot al revés de com els plauria;
i també veiem que els qui van a encontrar-se amb fatigoses
maltempsades bentost se'ls canvia
el mal en fonda benaurança.
Aixís, oh fill de Filanor,
tal com un gall qui combat dintre'l clòs tu veuríes
marcir-se ignorada la gloria
de tos peus vora la llar de ta naixença
si l'abrivada dels uns ciutadans contra'ls altres
mai no t'hagués privat de la paterna Cnosos.
I ara coronat a Olímpia
i dugues vegades a Pito i a l'Istme, oh Ergòteles,
altifiques els banys tebis de les Nimfes
en les terres qui ja et són familiars.

OLÍMPICA XIV

Per Asòpic d'Orcòmena, infant vencedor de l'estadi

Captenedores del corrent del Cefís,
qui habiteu l'estatge dels formosos poltres,
O Gràcies, reines mai prou cantades de la fèrtil
Orcòmena, patrones dels Minians d'antiga raça,
exoreu el meu vot: per vosaltres
ve als mortals tota cosa jocunda
i suau, i si cap home
té en dò la saviesa o la beutat o la bravura.
Ni els déus sense les gracies adorables
mai presideixen dances
ni convits: que elles són ordenadores
de tota obra en el cel, i segudes
al costat d'Apollon Piti qui duu l'arc d'or, honoren
la inestroncable gloria del Pare Olímpic.
O venerable Aglaia, amiga dels cants, i Eufrosina,
filles del més poixant dels déus,
oiu-me, i tu, Talía qui somrius als nostres cants.
gira els ulls a aquest comos
qui's mou lleugerament
per festejà una fortuna benèvola.
Car en mos cants de mode lidi
a lloà Asòpic jo he vingut, com sia
que per tu la ciutat dels Minians triomfa a Olímpia.
I ara, Eco, tu davalla als negres murs
estada de Persèfona,
duu el gloriós missatge al pare:
i en veient a Cleòdamos diga li
com a son fill vora les valls de Pisa
de bona anomenada,
li ha estat cenyida
amb la corona de les nobles lluites
la jovençana cabellera.

Trad. C. RIBA-BRACONS

LLETRES VALENCIANES

En Jascinto M. Mustieles, fill de València, secretari allí de «El Rat Penat», conegut d'ateneïstes i periodistes barcelonins, perquè sol corre de platja a platja els seus entusiasmes regionals, és també poeta i ha publicat de poc «Breuari Romàntic».

Es aquell primer llibre, de les rodones afirmacions, de les desesperacions i envalentonades actituds, que la joventut afavoreix i embalsama:

*Lo nostre amor també, nineta meva,
per a este món fou massa, massa gran.*

*Vine al meu costat. El viure m'aplana
sens les il·lusions que fa temps perguí.*

*¡Qui en eixe pit pogués lo cap deixar
i, tu parlant, dormir el somni etern!*

No sé perquè en la manera de dir coses tant braves s'hi veu a contra-claror que no serà tant. Hi ha una mena de desproporció entre la afirmació en si i les paraules amb que la confegeix el poeta.

En les poesies fetes més últimament la emoció localitzant-se perd vaguetat, individualitzant-se més s'intensifica.

*Pensant que no us estime ja, ma dama,
amb que fonda alegria a lo lluny mire
los dies que vixquí en vostre esclavatge.
Amb que fonda alegria mire mortes
les hores de passió dominadora.
M'he colpejat al cor tant per amar vos...
Soc ara com la pobra au presonera
que, lliure de repent, vola llaugera.*

* * *

*Anant s'havem trovat amb una dama
d'esplèndida hermosura a qui salute.
—Qui és?—m'heu preguntat amb veu d'agravi.
—Una amiga d'antic.—I heu restat seria...
I vostres cels, tant grats m'eren de vore,
i era tant bell el gest d'ofesa alhora
que he beneït aquella amiga vista
perquè em feia feliç mirant-vos trista.*

El sentit d'aqueixes dugues elegies, sobretot de la segona, se'ns afigura tant ingenuament moresc, i, perquè no dir-ho, tant valencià.

Spinoza les hauria anotades com a documents valiosos al marge d'alguns dels teoremes d'aquell seu índex dels instints humans, sistematitzat per un fatalista fins a la passió, vull dir, la «Ètica de les Afeccions».

La segona de les elegies copiades ens sembla veure-la. Som a la ampla esplanada de la Alameda de València en dia de festa, vora'ls ponts monumentals que baden a l'horta i a la ciutat. Per carrers que ciutadejen passa el vedell a frec dels cavalls de luxe, la tartana de lloguer arràn del riquíssim cotxe, vestits camperols i ciutadans en barreja.

Allà, carrer de San Vicente, deu corre ara, com un riu, la remor enjoiada de converses en veu alta. Les joves que hi passen miren a la cara amb aquella nadiua alegria convidadora. Fragments marcialis d'una orquesta venen d'aquell indret a voleiades; la professó cívica que acompanya la quadrilla dels matadors de braus. Sembla que en l'aire hi hagi polsina de pólvora i que'l sol vagi a encendre-la. Vetllen arreu traques d'alegría.

Més tard, pel passeig central de la Alameda, circulen munió de cotxes. Són generals les flors al cap. Hi han cotxes que el luxe de carrocería, de tir, d'arreus, de llureies sols és igualat a Madrid. València té un ramell de famílies nobles que la tradició manté lligades entre elles i amb la terra, però fa l'efecte que's miren amb unes arruguetes d'aprensíó al front la ciutat-horta; rezelosos d'ésser empolsats i aixordats per la gentada tèrbola.

Al seu lloc circulen els passejants. Una mare i filla han admès la companyia d'un jove pretendent, amb calanyès, amb cenyides botines de xarol, blanc de cara, del blanc de València, fogós; li passen llampecs pels ulls, ombres de reflexió pel front mentre conversa; actiu; per viure solament li manquen hores. La promesa està displicent avui. Cal estar una mica de cada manera... De cara a ells ve altra mare amb dugues filles; la una que ratlla en la

trentena a l'obirar el jove ha llampegat d'ulls, però va trasmutant-se, encantant-se: «Es ben bé ell. I promès...» Fa el cor fort. Al creuar-se, el jove fa un salut a la família però recalcant-lo intencionadament a ella, que, ja refeta, el respón com qui pensa ràpidament: «Qui és aquest? Ah, si, crec que una vegada, per la professó, hi vaig enraonar.» Però l'actual promesa amb aquella autoritat maimona però accentuada, que fa que'l home senti a estones el festeig com una mena d'extensió del didatge, pregunta al jove: —¿Qui és? —Una amiga d'antic—fa ell, complaent-s'hi. Si ella ha inquirit és perquè es guanya ascendent sobre'l festejador mirant de saber coses seves, i altrament, per a no esdevenir monòtona als seus ulls convé treure tots els caients de l'humor.

Després, a joc d'uns arbres, en flexibles cadires d'istiu reunits, el jove no treu l'esguart de la promesa, recalçada en la cadira i trista. Trista?... Pot-ser no tant, perquè cap dona no està obligada a pendre's les coses com li plau veure-les al poeta. Però al moresc frissós, aqueixa tristesa, causada per ell, li afalaga un instint de domini que ronca amb sorda eloqüent passió en la elegia que acaba:

*I vostres cels tant grats m'eren de vore
i era tant bell el gest d'ofesa alhora
que he beneït aquella amiga vista
perquè em feia feliç mirant-vos trista.*

¡Essències d'Arabia, tarongers de la horta...

Sortós amic Mustieles que esteu en edat de treure-us del cor aquests versos sense caure ni en crudeltat ni en ridicolesa.

Les del aplec mostrat, em semblen les millors poesies del seu llibre: les més cordials. Però una altra preferència tinc també: les més musicals, perquè quan el jove ho és massa per a donar nosfosos en els seus versos l'olor del mar i el moure-s'hi de les veles, els grans combats i les grans paus d'un home o dels homes, a la manera d'Homer, ens contentarem amb les més musicals de les seves poesies. El musical ens fa oblidar que Verlaine no tinga més grandesa o una visió humana més forta.

JOIERIA * PLATERIA * RELLOTGERIA

CABRÉ

RAMBLA DEL CENTRE, N.º 30

Garantia absoluta en tots els objectes ♦ Economia en els preus

Quan trobem foses en una peça paraula i cadença perdonarem a la paraula ço que li manca per a ésser verb i a la cadença ço que li manca per a ésser música pura. Altra ocasió que'ns rendim a la estètica:

*Dama Livia delicada
era blanca, prima i breu,
i la seva feble veu
com la música allunyada.*

canta En Mustieles. I també:

*Quan la nit llanguida moria
en el primer alè del dia
mes mans pretant les de l'aimia
saludem l'aua.*

*L'aua que'l cel daurat posara,
l'aua que'ns ve pintant la cara
de palidesa, i dolça aclara
del port les aigües*

La musicalitat d'aquests versos ens mou més i tot que el sentit de les paraules que s'hi confegixen. Doncs ens rendim.

Conté a més «Breviari Romàntic» altres poesies fruit de lectures, pot-ser dels francesos les unes, pot-ser de Llorente o un seu èmul regional les altres.

¿I si de les de sa primera joventut ne hagués fet l'autor una tria més mirada... Respectem però l'afecte filial que'l mogué a decidir-ho altrament.

I ara del llenguatge. ¿Quan serà que

els literats valencians posin el seu a un nivell de raó, propagant en bona hora el comarcal, el camperol: escaientes terminacions verbals o combinacions pronominals; gracioses variants, genuines formes en substantius i adjectius, aviant fora el que se'ns afigura caricaturesc.

Consti que En Mustieles és qui menys titllariem de xovinisme valencianista. Venialment, hi cau no obstant:?

En mig dels pins sentats me pediu versos.

*Susurrar divi,
Resvalant feble,
Ha retemblat la plaça.*

¿No hi ha expressió per això en valencià?... Doncs pendre-la del català. ¿N'hi ha?... Doncs aportar-la. En serem més rics ells i nosaltres. Al capdevall, catalana o valenciana és una mateixa literatura, en quant al lèxic, amb variants, que també les té el llenguatge de Tarragona respecte a Barcelona, com deuen tenir-ne entre elles les províncies valencianes. Totes ens vindran i els vindran bé, si sabem no pas entatxonar-les sense gracia, ans bé assimilar-nos-les.

El secretari de «El Rat Penat», alhora poeta, amb el seu lèxic com a tal, amb els seus articles en «Las Provincias» és com un reietó que pot fer i desfer en aquest punt enutjós del xovinisme valencianista en el llenguatge.

JOSEP LLEONART

Algunes consideracions sobre la instrucció pública a Itàlia

III I DARRER

El ministre mateix en la relació que acompanya el projecte de llei, senyala nítidament la raó del mal de l'ensenyança secundària italiana i, partint de ço que és el gimnasi italià, il·lustra la diferència profunda existent entre la escola educadora i l'escola caleidoscòpica.

En el gimnasi els nois tenen un professor únic per l'italià, llatí, història i geografia. Aquest professor els guia durant els tres primers cursos, segueix llur formació intel·lectual i moral i els entrega al professor dels dos últims cursos, el qual prossegueix la obra educadora del primer, ajudat per alguns altres ensenyants de matèries especials, com el francès, matemàtiques i història natural. Com el gimnasi, amb el mateix esperit i la mateixa unitat de direcció, haurien d'ésser totes les escoles secundàries. «Vertaders quarters» són, com diu

l'on. Credaro, els instituts secundaris, liceus i instituts tècnics, «a través dels quals una turba enorme i confosa d'escolars passa cada any davant trenta, quaranta, cinquanta mestres, sense temps quasi per conèixer-se, escoles a les quals manca forçosament l'instrument més eficaç per una justa educació, és a dir, el contacte continu i personal entre mestre i alumne.»

En el liceu i en les escoles tècniques, i fins en el mateix gimnasi, hi ha plètor d'horari, de matèries i de professors. L'escola secundària ha d'ésser una escola formadora, essencialment formadora: l'especialització de l'ensenyança s'hauria de deixar per les escoles superiors. D'això n'estàn convençuts ministre i professors i a això s'hi arribarà prest, segurament.

En son projecte el ministre italià proposa un augment dels drets de matrícula. Sembla exacta la teoria de l'on. Cre-

daró i el major cost de l'escola ha d'ésser pagat pels freqüentadors d'aquesta. No estaria bé que el millorament d'un servei usat per determinades persones no fos pagat per la mateixa classe escolar que'n surt beneficiada. Resulta, però, dels càlculs fets per persones competents (el Prof. Contessa a la *Riforma Sociale* i el Prof. Medici a l'*Unità*) que l'erari de l'Estat guanyarà nets de tres a quatre mil·lions de lires, i, si això és exacte, la cosa no pot ésser més deplorable. Els nois pagarien drets exuberants i amb els mil·lions de plus alleugeririen les despeses generals. Les despeses de guerra, marina, etc., han d'anar a càrrec, segons la sana economia, de tots els contribuents perquè són per a tots i no hi ha cap motiu just pel qual els pares de família, ultra contribuir a aquestes despeses com els altres contribuents, hi afegeixin també una suma especial amb el color de drets escolàstics.

A Espanya ningú protesta de què l'Estat hi guanyi amb l'ensenyança; a les altres nacions, en canvi, tal cosa no passa i per això el Parlament italià no ha aprovat aquesta part del projecte, ni el successiu (la legislatura es acabada i han de venir noves eleccions) l'aprovarà.

Els pedagogs i els hisendistes italians demanen un pla financeri, precís i rigorós; volen una reforma de l'escola mitja segons el bon esperit de l'escola educativa i volen que s'augmentin els drets per pagar decorosament els professors i per millorar-la, puix sembla que aquesta millora suposa major despesa. Seria equivocat l'imposar a les 175,000 famílies italianes, els fills de les quals freqüenten les escoles secundàries, un esforç superior al fet fins ara, un augment d'uns 8 mil·lions anuals per donar-los una escola més dolenta de l'actual.

La principal raó d'ésser de l'augment susdit ha d'estar en el propòsit de reformar i millorar l'escola mitja. Açò demana el bon sentit i açò volen els competents a Itàlia.

JOAN ALZINA I MELIS

Acaba de sortir

DRET CATALA

Obra nova

Qüestions Civils, estudiades segons nostre Dret per Lluís de Peguera, extractades per Francesc Maspons i Anglèsell.

Extracte de la doctrina civil de Peguera anotat amb la Jurisprudència catalana.

Es ven a les principals llibreries

Discurs den Cambó a la Diada regionalista de Falset

L'ANIMA CATALANA

Jo vos saludo, gent del Priorat, jo vos saludo amb més afecte perquè sou una raça forta dins de Catalunya, i a mí els homes m'han agradat sempre forts en ses virtuts i en sos vicis; crec que'ls homes i els pobles dèbils i decaiguts i poc dibuixats, són una cosa inútil en el concert de l'Humanitat; dels homes i dels pobles forts se'n pot treure sempre gran profit, ben encarrilats i corretgits. I, vosaltres, els homes del Priorat, com els de l'Empordà, del qual jo so fill, entre tots els de diferents encontrades de Catalunya, sou els que teniu una personalitat més definida i completa. Vosaltres heu sigut els darrers que haveu portat la barretina musca, com els de l'Empordà són els darrers que han portat la barretina vermella.

Jo saludo a les senyores que han assistit an aquest acte, i m'alegro molt que hi hagin assistit. Jo crec que la dona ha d'ésser molt dòna i no ha de fer res que desdiguí de son caràcter de dona; crec que com més femenina és, és molt més perfecta. La dona al venir a una festivitat com aquesta es troba en un ambient distint dels demés actes polítics. Generalment, se'ls considera com d'homes sols, com a coses que per a sentir-les s'han de tancar les portes i no s'hi ha de deixar entrar senyores. I és que en la política, en lo que s'entén per política no hi hà sentiment, ni hi vibra el sentiment; i on no hi vibra el sentiment la dona no hi té res a fer.

En nostres festes, senyors, no sols hi hà sentiment, sinó que en elles el sentiment se n'endú la part més grossa: Regionalisme, Autonomia, Descentralització, Mancomunitat Catalana, són fórmules externes per a vestir el sentiment. Si jo no'm sentís català parlaria d'Autonomia, de Regionalisme, com de cosa artificiosa i xorca, però en llavis d'un català aquestes idees no són fórmules enterques i aixutes, sinó que d'elles en raja un sentiment que mou les nostres ànimes. El sentiment és la basa de tot lo nostre. I la dona ha de venir a nostres festes, perquè la dona en la constitució de l'ànima catalana hi té una part més gran que'ls homes.

Els homes en nostres lluites polítiques aconseguiràn llibertats, augmentaràn els graus de cultura del nostre poble, feràn una Catalunya culta, rica i poderosa, però si no hi posessim una ànima que li donés un sentiment de catalanitat, farien del nostre poble un poble com el jueu, que és un poble culte i ric, però que no té patria.

I l'ànima dels catalans la fà la dona, i és la dona la que ha de preparar les generacions futures de la gran Catalunya que somniem; és la dona la que ha de tenir el convenciment, la que ha d'educar a sos fills dins del sentiment de catalanitat que'ls fa molt més forts. El debilitar el sentiment català en els fills és un pecat contra natura, els condemna a l'impotència.

Un escriptor francès, en un llibre que ha publicat no fa gaire temps per a les mares de família, donant-los lliçons per a educar sos fills, hi dedica un capítol al pecat im-

mens que fan moltes mares d'ensenyar a llurs fills desde petits una llengua que no és la seva propia, i els hi diu: —Mares que feu això, tindreu fills que parlaràn perfectament varis idiomes, però amb tots aquests idiomes no faràn res de profit, no podràn ésser més que uns magnífics porters d'un gran hotel internacional.

Als catalans se'ns ha titllat d'orgullosos, i jo sempre dic que tenim el pecat d'ésser massa modestos; han de sentir-se més orgullosos d'ésser catalans. Jo he visitat quasi totes les terres d'Europa i quan torno a Catalunya me sento cada vegada més català, perquè en tot lo que'ns avencen els demés pobles és en coses de tècnica i d'organització i en tot el demés els avencem nosaltres: els avencem en ànima. I a tenir ànima no s'ensenyà a l'escola, sinó que's porta a la sang.

Si visiteu les demés terres d'Espanya, veureu que Catalunya té un grau de progrés, de prosperitat i de cultura superior al d'aquelles pobres regions germanes i companyes nostres. I quan veig que aquí, a Catalunya, els catalans consideren, com han considerat molt temps, als homes d'altres regions com homes superiors, destinats, per son naixement i per sa procedencia a governar-nos a nosaltres, no me'n sé avenir, me desespera: és un cas inconcebible.

El govern és l'art de fer el progrés i la riquesa dels pobles; i quina garantia ens poden donar de que sabrà fer la grandesa d'Espanya quan ells deixen morir de fam i d'inanició els seus pobles?

Quan jo miro, senyors, encarregats de la governació d'Espanya a Madrid, homes que des de Madrid s'escampen per tot Espanya, per a venir-nos a engrandir a nosaltres, i pel tren passo pels camps erms de la pobra Castella i veig com s'enrunen els seus pobles i es moren els seus arbres, penso: ¡quant més patriòtic no seria que aquests homes, que vénen a voler-nos governar, no deixessin ensorrar llurs masies, salvessin els arbres que se'ls moren i les fonts que se'ls estronquen! Per al bé d'Espanya, ¿no seria mellor que fessin tot això en lloc d'entretenir-se en especulacions de formular i discutir lleis que no encarnen en la realitat, entretenir-se en una política que no té estat de realitat, que no és l'art de fer grans els pobles que governen, perquè d'aquest ofici no n'han fet mai l'aprenentatge i fins dubto que sàpiguen l'existència d'aquest art?

I és, senyors, que a Espanya som un país (en política s'han de dir les coses clares), som el país del miracle i de la rifa de Nadal; som un país en que'ls polítics, la missió dels quals és la de guiar al poble, d'encarrilar al poble i no de dominar-lo, han predicat als pobles la eficacia de fórmules miraculoses, com els arrenca-caixalis que veiem per les places públiques, i així; generalment, els nostres polítics, cada temporada inventen un nou específic polític dels que ells se n'han donat la patent a sí propis, que sols ells el saben confeccionar, específic amb el qual faràn la felicitat del país quan ells hagin arribat al govern, i en les campanyes polítiques al poble no se li de-

mana cap esforç més que el de no pensar, ni deliberar, ni raciocinar abans de donar-los els seus vots.

Se li promet aquesta felicitat fantàstica en la que durant una temporada creu i se'n sent fanàtic, però altres vegades les masses se'ls escolten amb fàstic.

PER LA MANCOMUNITAT

Aquí, a Espanya, abans que iniciéssim les nostres, les propagandes eren obra de perversió dels costums polítics, de perversió de les multituts. El predicar que la felicitat pot venir amb l'acció dels altres, és envilir i prostituir el poble. I l'acció del Catalanisme ha d'ésser tot el contrari, l'acció de la Lliga Regionalista ha donat al Catalanisme la mentalitat més perfecta del que és la acció política en tots els pobles que van a la vanguardia de la civilització. Així va dir als catalans: abans que tot, sentiu-vos catalans, no volguèu deixar d'ésser-ho.

La Lliga Regionalista els ha dit: per la grandesa de Catalunya no esperis res dels altres, espera-ho tot de tu mateix; a l'Estat no li demanis protecció, demana-li llibertat; no li demanis una almoïna, demana-li treball.

I amb aquest sentir, senyors, amb aquest esperit s'informa aquest projecte de Mancomunitat Catalana que tants treballs i tantes penes i fatigues ens costa. A la Mancomunitat Catalana l'han de distingir dos aspectes totalment diversos. Volem la Mancomunitat en primer lloc per una raó d'ordre sentimental i després per una raó d'ordre utilitari.

La volem perquè ella és la restauració de la unitat de Catalunya. Tots els catalans, tots els catalanistes, sentim la divisió de Catalunya com ferida feta en carn viva; que la divisió de Catalunya en províncies, com la divisió de tota Espanya, fou obra de destrucció, fou obra de despotisme. Abans de que Espanya se dividís en províncies, recordo que en Campmany, aquell gran català, havia publicat un follet comentant la divisió de França en departaments per Napoleón; recordo que després, quan se tractà de fer la divisió a Espanya, deia el mateix Campmany: «Això de la divisió d'un país en unitats artificials que no tinguin cap lligam amb l'història, ni amb la llengua, ni amb la raça, és molt bonic per als tirans; se divideix un país en departaments, se'ls envia un prefecte o governador com si fos un pastor que's cuida d'anar esquilant el reumat per a posar-lo després a l'escorxador en què Napoleón ha convertit tota l'Europa.»

I als catalans que combatíem els francesos per a conservar l'estructura natural d'Espanya, després d'haver-nos batut, els governants ens varen donar mal fet lo que Napoleón volia fer-nos ben fet.

Per això, senyors, té aquest aspecte sentimental la Mancomunitat. Ella serà el casal on ens trobarem els catalans després de tants anys d'estar separats. Els empordanesos, els del Camp, els de la Costa, els de la Garrotxa, els de la Segarra, els del Pallars, els del Priorat i els de totes les altres comarques, tots junts treballarem per la grandesa de Catalunya, perquè'ls catalans, quan tots serem ajuntats en un organisme representatiu, aquell dia serem invencibles. Als catalans sols ens han vençut quan hem estat desunits.

Però la Mancomunitat té, a més, una finalitat noblement egoïsta. Els catalans, per

la nostra activitat, per les nostres dots naturals, per lo ingrát de la nostra terra que'ns ha obligat a treballar-la intensa i seguidament, (i per això se'ns han fet forts els braços), sentim una necessitat més apremiant, més intensa que'ls fills de molts altres punts d'Espanya, sentim la necessitat de completar els medis per a donar expansió a la nostra activitat; necessitem tenir acabada una xarxa de vies de comunicació, camins veïnals, carreteres, ferrocarrils; ens falten institucions de crèdit per a poder desenrotllar totes les iniciatives agrícoles, industrials i comercials; ens cal completar les ensenyances en cada un d'aquests rams de l'activitat social i cal també establir degudament el ram de beneficència. I tot això que nosaltres necessitem, no cal que ho esperem dels governs; no'ns ho donaràn perquè ells no'n senten necessitat; i encara que volguessin donar-nos-ho, no podrien, perquè són impotents i ademés perquè no tenen gran simpatia per a donar-ho.

Quan hem plantejat el problema de les Mancomunitats li hem dit a l'Estat: «Abans de que tinguem de maleir-te per ta ineptitud, i a fi de que tinguem les obres públiques que necessitem en nostra terra, deixa'ns que nosaltres les fem, perquè en això tú hi guanyaràs, ja que't deixarem en pau i nosaltres també hi guanyarem, puix millorarem en nostre progrés i amb el nostre avenç donarem a les altres regions d'Espanya un bell exemple al qual totes podran sumar-se.

Tingueu en compte com a l'elaborar aquest projecte hem tingut gran cura en esvaïr totes les ombres i dificultats. Alguns han dit que la Mancomunitat és la destrucció de les Diputacions provincials. Això no és exacte. Les Diputacions tenen missions de dos ordres: missió de gerarquia administrativa, i missió social. La llei les faculta per a fer obres públiques, i cuidar-se de la Beneficència i de las Escoles superiors. El que no fa la llei és dotar-les de diners per a fer-ho. Això és un sarcasme. I de fet, les Diputacions provincials actuals, exceptuant la de Barcelona, no fan més que limitar-se an aqueixes funcions de gerarquia i atendre a les despeses que els imposa l'Estat. ¿Obres en benefici de la provincia? No poden fer-les perquè no tenen medis.

Amb la Mancomunitat, les Diputacions de Tarragona, Lleida i Girona obtindran aquests medis que'ls manquen ara i serà possible fer una millora immensa en aquestes terres.

He dit que la Diputació de Barcelona és la que únicament pot fer vies de comunicació, fundar ensenyances i grans establiments de beneficència. I ¿sabeu per què pot fer-ho? Perquè dins de la provincia hi té la ciutat de Barcelona, que té prop d'un milió d'habitants i contribueix amb més del 80 per 100 al presupost provincial; i jo vos dic que el monopoli que tenen els habitants de la provincia de Barcelona sobre la riquesa de Barcelona és injust, antipatriòtic, i contra d'ell, tots els que som de provincies catalanes distintes de la de Barcelona, hem de protestar.

I això és la Mancomunitat, senyors. Se dividí Espanya en provincies, però la Naturallesa, que no fa cas de les lleis i decrets que publica la *Gaceta* de Madrid, ha prescindit de la divisió en provincies i ha seguit fent riquesa per regions i per regions ha creat capitals i an aquestes capitals tota la riquesa de les regions hi va a parar, per a sortir-ne formant un conglomerat de riquesa

sa i de força. En aquesta opulenta Barcelona tots els catalans hi tenim parts iguals. Tant vosaltres, els del Priorat, com els de la Segarra, com els empordanesos, com els de la Garrotxa, tots l'hem feta aqueixa ciutat que és l'empori de la nostra riquesa; i si tots l'hem feta, si és filla de tots nosaltres, si les forces que ella té han sortit de totes les terres catalanes, de tots els catalans, hem d'anar a conquerir-les per a que no quedi la seva acció dins del límit d'aquella provincia, sinó que la riquesa seva sigui escampada per tota la terra catalana.

La Mancomunitat, senyors, si n'obtenim l'aprovació definitiva, cuidarà de les obres públiques de tot Catalunya, de la repoblació dels boscos, d'aquests boscos que cada dia van desapareixent de les nostres muntanyes; allargarà sos braços protectors a les classes agricultores en moments de crisis tremendes com les sofertes per vosaltres amb la plaga de la fil-loxera, en els moments de la qual no vareu pas veure la mà protectora de l'Estat espanyol; reorganitzarà les Escoles d'ensenyances tècniques, vos enviarà les càtedres ambulants d'agricultura amb intel·ligents professors per a que us ajudin amb llurs coneixements en les pràctiques del conreu de les terres i vinguin varies vegades cada any per a enterar-se dels resultats que n'heu obtingut o escoltin les errades que haguessiu comès en l'aplicació de les lliçons que ells us hagin donat.

S'està organitzant, per a traspassar-la a la Mancomunitat, la gran Escola Industrial, a fi de que els nostres obrers fabrils puguin alçar-se de nivell intel·lectual en la seva obra i que així com els catalans avui no poden exportar més que genre barato, demà puguin constituir una industria aristocràtica que permeti augmentar els jornals dels obrers, cosa que sols se pot fer quan s'ha alcançat un alt grau de perfeccionament en l'operació industrial.

La Mancomunitat prestarà un altre servei importantíssim. S'està preparant un organisme sobre el qual jo voldria que tots els que sou aquí i heu sigut alcaldes, me prestessiu força atenció.

En quasi tots els pobles de Catalunya amb bona voluntat, amb administració honrada, no sols es pot cobrir el presupost, sinó que's pot obtenir un sobrant. Falset (no conec el seu presupost), amb seguretat que podria obtenir un sobrant de 10 o 12.000 pessetes a l'any. Però vosaltres amb això no podeu fer res més que petites millores, perquè els petits municipis no tenen crèdit. La Diputació de Barcelona prepara un organisme, per a traspassar-lo a la Mancomunitat, a fi d'obrir crèdits als municipis catalans, perquè tots els que justifiquin a la Mancomunitat que no tenen deutes i que tenen

una administració honrada, puguin pendre un capital a tornar en 40, 50, 60 o 90 anys, sometent a la Mancomunitat un projecte d'obres en profit del poble. I així tots els pobles de Catalunya podran tenir edificis propis per escoles, per al Consistori; podran abastar-se d'aigua potable, establir llum pública, etc.

D'aquesta manera els catalans del segle XX naixerien i es trobarien en un grau de progrés que ja en tots els pobles civilitzats es frueix i que nosaltres encara no coneixem. Imagineu-vos la transformació que això pot significar per a tota la nostra raça. L'infant que en la primera època de sa infantesa va a l'escola i la troba neta i ben acondicionada, adquireix costums de netedat que li duren tota sa vida. Aqueix noi al tornar a sa casa sentirà la necessitat de que també la casa sigui neta com l'escola seva, i voldrà que la Casa Municipal sigui bonica per a que sembli el mirall d'una administració honrada. La netedat predisposa a la virtut. Jo crec que un poble tots els fills del qual passessin per una escola neta, ben ordenada i amb una Casa Consistorial ben organitzada i també ben neta, al cap de 20 anys seria un poble distint de lo que era abans. S'hi sentiria la comoditat i el goig de viure que és l'estímul més gran per al progrés i l'avenç dels pobles.

Doncs bé, senyors, d'aqueix crèdit per a tots els seus municipis que posarà en planta la Diputació de Barcelona, el prop-venent mes d'Octubre, si no s'aprovés el projecte de Mancomunitats, no'n podrien gaudir més que'ls municipis d'aquella provincia, i no perquè Barcelona volgués retenir-se i limitar-se a dits municipis, sinó perquè la llei li impideix el que vivint de tot Catalunya pugua tornar a Catalunya lo que li deu.

LA NOSTRA ACTUACIO

El Regionalisme, en la nostra actuació dins la política general espanyola, nosaltres en la nostra actuació a Madrid, ens hem trobat en una situació difícilíssima, en la situació en que's trobaria qualsevol de vosaltres, portat en un moment a un país on s'hi parlés un idioma del que no n'entenguessiu ni una sola paraula. El món polític de Madrid parla un idioma distint del nostre. Viu allunyat de tot lo que sigui realitat. Una sessió del Congrés en que els oradors més eminents parlin desinteressadament sense que'l parlar tingui la trascendencia de l'atac personal contra un ministre, que parlin honradament d'un problema d'obres públiques que afecta considerablement a la prosperitat del país i és un problema vital per al progrés de la nació, no sembla tenir cap interès. Tot lo que s'hi diu sona a

Goma, Ortopedia, Higiene

Cotons, glaces i benes

Braguers i faixes ventrals a mida

TUSELL GERMANS - Barcelona

— Fàbriques: —

Goma i cel·luloide.—Font honrada, 3

Apòsits antissèptics.—Vila Vilà, 89

— Botigues i magatzems: —

● Ronda de Sant Pere, 12.—Fontanella, 20 ●

— Enviem catàlegs a Farmàcies i Droguerías —

buid, ningú ho escolta, ningú en fa cap mena de cas.

Quan un diputat s'alça a parlar, digui el que vulgui, mentres que ses paraules puguin ésser pedra d'escàndol, la sala de sessions s'omple i aquella gent s'apassiona i s'interessa, perquè és una gent la que forma els vells partits polítics que no té cap noció de la vida perquè no atribueix a la funció política la significació que té a tot el món civilitzat; que s'encamina a la grandesa i la prosperitat del poble. Allí es fa política de la mateixa manera que's fa sport; allí es constitueix un partit com aquí es fa una societat per a fer ball els dissaptes a la nit; un partit que té per finalitat escalar el poder de la manera que's pugui, i en el poder, fer lo possible per a aguantar-se i salvar totes les dificultats que puguin presentar-se i puguin determinar una caiguda del Govern. Això porta en sí una manca d'ideal. No'n tenen cap, i lo que no 'ls dóna aquesta manca d'ideal ho troben en la disciplina i en la consigna d'un quèfe que pensa per tots, que defineix doctrina i ells la segueixen cegament, perquè pensen que'ls portarà pel camí del poder. No són partidaris d'un programa, sinó esclaus d'un home.

En l'història d'aquests partits no hi trobareu una comunitat de programa o de doctrina. Hi trobareu, si, que'ls seus directors diuen una cosa quan són al poder i lo contrari quan són a l'oposició.

Jo he sigut diputat en temps dels conservadors i en temps dels lliberals i he vist que en l'exercici del poder aquests actuen com a conservadors i aquells com a lliberals. El poder els dóna un sentit de responsabilitat, un sentit de realitat de la vida, però quan han abandonat el poder perden tota noció de la realitat i creuen que tots els d'un partit han de trobar bé el que facin els seus i malament el que facin els altres.

Això ens ha plantejat a nosaltres un problema molt desagradable; ens ha donat una certa mala fama a Madrid. Se m'ha criticat per allí perquè, quan governava el senyor Maura i presentà un projecte en què hi anava involucrat el de Mancomunitats i el defensà lleal i honradament, jo vaig apoiar el senyor Maura tot lo possible. Jo sento no haver-lo apoiat més per a que hagués pogut arribar a aprovar dit projecte de llei de Mancomunitats. I a mí amb el senyor Maura no m'hi lligava res més que la col·laboració en una obra que ell considerava seva, però que jo la considerava nostra, i Catalunya es considerava que no reclamava al senyor Maura, sinó a l'Estat. Formulàvem després les demandes de llibertat i autonomia al Govern del senyor Canalejas; i el senyor Canalejas, que abans havia combatut la Mancomunitat, i a mí que la defensava, se declarava partidari de les Mancomunitats, res més que per aqueix fenomen, dit abans, de que la responsabilitat del poder els dóna una mica més de seny i prudència. El senyor Canalejas en 1912 defensà el que havia defensat el senyor Maura en 1907 i 1908, i com que a mí, políticament, no m'unia una actuació política amb el senyor Maura i sols una coincidència en una reforma, en un ideal, jo vaig trobar-me també després col·laborant amb el senyor Canalejas per a que tirés endavant la Mancomunitat amb el mateix concurs amb que vaig apoiar al senyor Maura.

Això sembla molt senzill, però això que a Catalunya és l'A B C del sentit comú, per parlar d'una manera lògica, en l'ambient po-

lític de Madrid, és incompreensible; comprenen que se sigui amic den Maura o den Canalejas, però no d'un ideal.

Nosaltres, senyors, entenem la política d'una manera distinta; i tal l'entendem, que en la darrera temporada parlamentaria hem fet una col·laboració parecuda amb el comte de Romanones, un home a qui jo he atacat amb duresa, a qui no escuso, i respecte al qual no retiro cap de les acusacions que li he dirigides. Quan el comte de Romanones va defensar el projecte de Mancomunitats, vareig aplaudir an en Romanones, i aplaudiré i aplaudirem a qui sigui que ho defensi, perquè és sabut que quan l'instrument de la Mancomunitat sigui en mans de Catalunya, ningú mirarà la marca de fàbrica que porti, perquè qui manarà l'instrument seràn mans catalanes, seràn mans que corresponen a ciutadans catalans patriotes.

A Madrid, el problema de Catalunya costa molt d'entendre, però tots els estrangers que s'ocupen de les coses d'Espanya el veuen amb claretat meridiana. En aquests dies un escriptor francès, molt intel·ligent, l'Angel Marvaud, ha publicat un llibre sobre l'Espanya actual. En ell fa un estudi del nostre problema, de les causes de la decadència d'Espanya i de l'esperit d'Espanya, que no és un tot uniforme—diu—sinó un Estat compost de diferents regions, i recull unes paraules meves, pronunciades en la conferència que vaig donar a Saragossa, que diuen que a Espanya, durant molts segles, catalans i castellans hem vingut a fer una mena de pacte secret, que ha vingut a regular les nostres relacions col·lectives. Els catalans hem dit: nosaltres ens cuidarem de treballar, de fer-nos amb la major part de la riquesa d'Espanya; en canvi d'això, vosaltres, castellans, disfrutareu de tots els ressorts del Govern.

I això ha tingut i té una gran basa de veritat. Nosaltres hem abandonat l'acció política i la gent del centre d'Espanya s'ha abandonat a les maniobres dels partits polítics de Madrid. Quants de vosaltres heu fiat a un senyor que ha vingut de Madrid facturat pel ministre de la Governació, la vostra representació política, tots els vostres ideals, tota la vostra espiritualitat, tot el vostre patriotisme! I an aquest senyor a voltes no li hauríeu fiat 500 kilos d'avel·lanes. Hem donat excessiva importància al diner i al negoci i no l'hem donada a l'acció política.

Han canviat els temps i avui la riquesa no és cosa sola dels homes. La riquesa creada amb més esforços i amb més perseverància, un decret del Govern pot ensorrar-la en un dia. I a Catalunya, els creadors de la riquesa catalana, hem sentit la necessitat d'un «utilatge» modern per afermar-la: medis fàcils de comunicació, centres de cultura, etc., avui insuficients per a satisfer les necessitats del nostre poble. I per a defensar aquesta riquesa, i per a mantenir-la i per augmentar-la i estendre-la, no tenim pas altre remei que desfer aquell pacte, que era i ha sigut tant perjudicial per a la nació, tre-

ballant tot lo possible per augmentar la nostra riquesa, però sense abandonar la intervenció del nostre poble en la política de la nació. Aquesta determinació podrà provocar l'oposició d'algún home polític, però no la d'Espanya, perquè trobarà el concurs de tots els espanyols que estimen de veres la seva terra.

Senyors, jo estic cançat de parlar i potser vosaltres també ho esteu d'escoltar-me, i vaig a acabar amb poques paraules més.

El mes d'Octubre s'aclarirà la situació política general; en el mes d'Octubre veurem si aquest projecte de Mancomunitats, pel que sospira Catalunya, s'aprova ràpidament o sofreix un nou aplaçament. Ens trobem amb què una cosa tant delicada com la Mancomunitat està en les mans inconscients dels partits que avui governen a Espanya. Ells no se'n donen compte de que no's pot jugar amb Catalunya com pot jugar-se amb pobles que hagin abdicat de tot esperit de patriotisme. Ells no saben, després, que darrera de la petició de la Mancomunitat hi alena tot el sentiment d'un poble, i és possible, senyors, que en aquest joc de partits la Mancomunitat se'n ressenti, i si's realitza aquesta presumpció o pressentiment hi haurà després un moment de gravíssima responsabilitat.

L'UNITAT DE CATALUNYA. — SOLIDARITAT.

Jo us pregunto a vosaltres, homes del Priorat: ¿podrà tol·lerar Catalunya, podrem tol·lerar els catalans, que l'únic remei a l'abast de la nostra actuació, que tota la nostra raó, tot el nostre patriotisme i tota la voluntat de Catalunya quedi sacrificat al joc de comparses i comarses, a les consideracions d'algún home els actes polítics del qual marquen com a fites tots els moments de la decadència d'Espanya, home al qual se podria preguntar en quines obres favorables per al seu país està encarnat el seu nom, resultant que sols ho està en obres que signifiquen deshonra i ruïna per a la nació?

Si aquest cas arriba, els catalans del Priorat, i crec que tots els catalans a l'una hem de fer un crit de protesta que faci trontollar aqueixes velles carcasses dels vells partits polítics espanyols. L'agravi serà per a tots, per a tot lo que Catalunya enclou, i que la regió que amb més fè treballa a Espanya, no pot quedar escarnida, befada i maltractada per un Montero Rios!

Jo crec que si aquest cas arriba, hem de pensar amb una nova Solidaritat, molt més concreta, molt més precisa, molt més clara perquè no hi pugui haver diversitat d'interpretacions, en la que tots els partits conservin, en tot lo que no's refereixi a l'assumptu, una plena i completa llibertat d'acció; que la Solidaritat no lligui nostra voluntat més que en lo que és amor a Catalunya: protesta contra la befa...

Es possible, senyors, que molt aviat tot Catalunya hagi de fer el quadre i per aquest moment, si arriba, que jo sentiré que arribi,

“GRAFÓMETRE MOYÁ”

■ ■ Aparell utilíssim per a dibuixar del natural ■ ■

≡≡ Agents únics: XIPELL I PEDROL ≡≡

◆ ◆ ◆ ◆ ◆ Santa Agna, 17. - BARCELONA ◆ ◆ ◆ ◆ ◆

jo seré el primer d'acudir amb el sentiment de la meua ànima.

Per si aquest moment ve i se'ns inclina a violenta campanya, jo he de fer una declaració, i és: que si aquests moments venen, procureu no confondre Espanya amb els partits que la malmenen.

Penseu que si tot Catalunya en la acció conjunt de tots els catalans, destrueix l'oligarquia dels partits polítics espanyols llençant per medi d'ells a la realitat viva el nostre problema, realitzarem a favor d'Espanya l'obra més gran que's pugui realitzar. A les paraules de protesta hi afegirem les paraules d'amor a aquestes altres regions d'Espanya, més víctimes, més explotades que nosaltres, més atüdes que nosaltres, que en sa indiferència no'ls fa res una beta més, que han patit més que nosaltres, que fa més temps que nosaltres que haurien d'haver-se rebel·lat contra aqueixa tirania.

Vull també fer una altra observació per a que la tingueu present vosaltres, entre els quals hi hà molts bons patriotes catalans. Hi hà una idea en consonancia amb aquell pacte i és que als pobles dels districtes forans els convé estar bé amb el Govern, que tinguin un diputat designat pel Govern per a estar més ben servits.

Aquesta és la més gran de les equivocacions que poden sufrir. A Madrid s'hi publica un Anuari de les Corts d'Espanya. Allí, per medi d'una carta geogràfica amb colors s'hi marca el partit electoral al qual han donat el triomf així als que han votat

en l'oposició com en el Govern, i es veurà que'ls districtes que han votat un candidat del Govern van amb color groc, que en totes aquestes estadístiques, tant si han manat els lliberals, com els conservadors, com els republicans, la taca encara ocupa tot el centre d'Espanya.

Si el votar al Govern portés alguna ventatja, aquesta taca groga indicadora de votar sempre amb el Govern no coincidiria sempre amb el pla central, amb aquells erms plens de miseria i d'inanició, sense aigua, sense camins, quasi sense habitants. De manera que veureu les taques del progrés i les trobareu coincidint amb aquells districtes que quasi sempre han votat contra el Govern. I veureu encara més: el Govern, els districtes que més atén, aquells als que més carreteres concedeix, són sempre els que voten contra d'ell. An aquells que vénen son vot, an aquells esclaus del Govern, els pren el vot i els contesta sempre amb el despreci que's tracta an aquell que's deshonna i es ven.

Quan un districte català dóna sa representació a un diputat que no coneix perquè desde Madrid l'hi han facturat, teniu en compte que aquest diputat i el ministeri de la Governació pensen d'ell el mateix que jo penso d'aqueixos moros del Rif que'ns ajuden a matar els altres moros.

RON BACARDI

La conservació dels boscos

En el Congrés Agrícola de Gand i contestant a un qüestionari allí elaborat, el nostre distingit amic, l'eminent agricultor Marquès de Camps, envià un treball molt notable que amb gust traduí, a fi de que tothom n'hagi esment; car el tema és prou important i d'un interès tant viu, tant urgent i tant general, que en cap manera ha de quedar reclòs dins els cercles dels iniciants. Constitueix per altra banda un estudi breu, clar i senzill, qualitats totes elles massa singulars, per ésser trobades freqüentment acoplades i per damunt de totes elles en té una—que tenim por d'anomenar-la, car tant se'n és abusat que ja ha perdut son ver sentit—la d'ésser pràctic, és a dir, que tancant una enorme quantitat de teoria, arriba a formular remeis pràctics, precisament perquè procedeixen de qui coneix molt bé la teoria ja que solament així poden fer-se coses pràctiques.

Quines mides legislatives i financeres s'han de pendre per a privar l'explotació abusiva o la destrucció dels boscos útils pera l'interès general?

La utilitat dels boscos, ultra'l valor propi positiu que tenen per raó dels productes variats que proporcionen a

l'home,—i que li són indispensables per a la seva vida, per a la industria, per l'agricultura i per tant per al comerç universal,—tenen una influencia enorme sobre l'equilibri físic del país. Els boscos donen fermesa al sòl, protegeixen els camps, els pobles, els camins, les vies del tren, els ponts, els canals. Amoreixen el clima, regulen el curs de les aigües; disminueixen l'acció malèfica dels torrents, retenir les aigües damunt les masses de verdor.

Purifiquen l'atmosfera facilitant la condensació dels vapors d'aigua i fins poden protegir la Patria contra'ls exèrcits d'un invasor. L'ur destrucció continua pot ésser un gran flagell per al país.

A Espanya les causes ordinaries de llur empobriment al principi i de llur desaparició després, són en primer lloc l'extensió massa considerable de les pastures, on massa sovint, amb la fi de regenerar l'herba, esclaten incendis, i en segon lloc, la manca d'un còs de vigilancia prudent i ben organitzat, que pugui evitar els perjudicis causats per l'home, que és l'enemic més gran dels boscos, donada la seva necessitat imperiosa de proporcionar-se llenya, i sobretot, llenya petita.

En altre temps Espanya era un país de boscos grans i rics; avui, amb prou

feines cobreixen el 10 per 100 de la seva superficie, i no obstant són nombroses les lleis antigues que vetllaven per la conservació dels boscos i volien evitar llur empobriment i llur desaparició.

Els Reis Catòlics van estatuir que el bosc petit es tallés sobre les branques, mai sobre peu d'arbre.

Carles I, l'any 1534, va reglamentar les tallades de boscos petits.

El senyor feudal de Biscaia, l'any 1547, manava que qualsevolga que abans d'aquesta data hagués tallat boscos, procedís a la seva repoblació i que d'aleshores endavant per cada arbre tallat, calgués plantar-ne dos.

Felip II, el 1585, privà que els remats entressin dins les clapes dels boscos cremats.

Ferrán IV, el 1748, decretava que en cas d'encesa d'un bosc, no's pogués entrar dins les parts cremades sinó fins passats sis anys.

Carles III, el 1762, dictava regles per a l'explotació i conservació dels boscos.

Però, de des les lleis d'amortisament de 1821 a 1849 la superficie de bosc fou reduïda a 12.500.000 d'hectàrees, i avui tot just la superficie de boscos de domini arriba a 5.048.811 d'hectàrees, i la dels boscos privats a 3.740.000.

Les nostres grans inundacions, tant doloroses, són un dels resultats més concloents i més sensibles de ço que hem constatat.

Per la constitució del còs de *Ingenieros de montes* i per la promulgació de la llei de 24 de maig de 1863 ha començat un moviment de reacció.

Al cap de poc temps Alfons XII emprengué a Balsain, l'explotació i el millorament dels boscos de la Corona.

L'any 1888 s'empenia la organització de grans treballs de repoblació de les muntanyes i la correcció dels torrents.

L'any 1910 els treballs comprenen 17.458 hectàrees.

L'any 1908, i per a activar la repoblació de boscos, les Cambres votaren una llei que declarava d'utilitat pública els boscos protectors que tenien una acció benefactora marcada sobre les conques dels rius i sobre les grans muntanyes.

CONCLUSIONS

Per vetllar per a la conservació dels boscos espanyols, crec indispensable emplear els medis següents:

MIDES LEGISLATIVES

- 1.ª Aument del còs de guardes forestals.
- 2.ª Classificació de tots els boscos en protectors i productius.
- 3.ª Compra, per part de l'Estat, de tots els boscos classificats com a protectors.
- 4.ª L'ur millorament immediat.

5.ª Vigilancia del servei forestal en els boscos classificats com a productius solament amb la fi de vetllar tant sols per llur bon millorament.

MIDES FINANCIERES

Una protecció duanera suficient de tal faisó que els productes forestals indígenes siguin remuneradors per a tots els propietaris de dominis, la qual cosa els incitarà a repoblar i a administrar amb bon afany les seves propietats.

Indiqueu les mides millors que's poden pendre per a combatre les cremes dels boscos i per a disminuir els danys.

¿Hi cab la organització d'una Societat d'assegurament mutual entre'ls propietaris de boscos, i com cal organitzar-la?

A Espanya, no crec que sigui possible, en aquest moment, organitzar Societats d'assegurament mutual entre'ls propietaris de boscos.

Per a protegir la producció forestal, no's pot suscitar altra cosa, a mon entendre, que l'acció directora de l'Estat, vigilant i castigant tots els atacs contra l'arbre. A això es poden afegir medis indirectes que fan remunerativa la riquesa forestal, i la defensa de no deixar pasturar els remats en els boscos cremats fins passats sis anys de l'incendi.

La importància dels nostres incendis és enorme durant l'istiu; cada any es perden milions de metres cúbics de fusta.

De 1909 a 1910 el valor dels productes destruïts ha sigut de 186.039,200 pessetes.

CONCLUSIONS

No essent possible per avui a Espanya la organització de societats d'assegurament mutual, hi cab el preparar-ne l'adveniment.

Primer. Organitzant l'administració forestal, tot exercint una vigilància activa i ben dirigida sobre tots els boscos.

Segon. Castigant severament tots els danys contra l'arbre.

Tercer. No permetent pasturar dins dels boscos cremats fins al cap de sis anys.

¿Davant de la baixa de l'escorça i de la llenya, qué cal fer del tallar simple?

Per tot arreu on el valor dels productes del tallar simple no és remunerador, s'han esforçat en transformar els boscos en muntanya alta o en tallar compost.

Es cert que el valor de les escorces ha sofert actualment una depreciació considerable; però entre nosaltres, a Girona per exemple, centre agrícola molt important tant en bestiar com en riquesa forestal, puc assegurar que certs productes dels tallars simples han augmentat de valor molt sensiblement.

Examinant la taula de més envant, es veu que el valor de la fusta empleada per les petites indústries i com a llenya petita és sensiblement la mateixa. El valor de l'escorça en canvi va de baixa, sens dubte en raó de la fàcil concurrència dels cuirs adobats per procediments moderns a Alemanya, a França i als Estats Units d'Amèrica, i també a Espanya en raó de la facilitat d'exportació de les escorces i de les pells de bestiar de tota mena. En canvi el carbó està a l'alça.

També els propietaris tenen cura cada dia millor dels seus boscos. En aquest moment els boscos de *Quercus Ilex*, sobre tot, són veritables jardins. Estàn tancats a tota pastura de qualsevol mena que sigui, sense abrulls i lliures de plantes perjudicials; i d'aquesta manera s'han pogut reduir les rotacions.

Conec boscos on es pot carbonar completament cada 5, 6, 8, 10 anys, amb gran benefici per als seus propietaris i per al mateix bosc, la vegetació del qual es fa cada vegada més espessa.

Altra mena de boscos és també molt estimada a la regió inferior dels Pirineus; són els boscos de castanyers que, amb rotacions també molt curtes, poden proporcionar grans varals per a rodells de bótes i llates per a fer cercols de barrils, coneguts dins del comerç de vins amb el nom de bordelesos.

Aquests productes avui estàn de baixa

a causa d'una acció protectora insuficient. Els drets d'entrada a Espanya són de 0,20 pessetes per 100 kilos, mentre que a l'entrar a França paguen 1,75 francs per 100 kilos.

Per consegüent, a casa nostra, els medis per a millorar la depreciació dels productes dels tallars simples s'han de limitar a les escorces i als productes del castanyer i no s'han de referir més que a pendre les mides fiscals convenientes.

Això és molt difícil, puix el comerç busca les pells tractades químicament, amb preferència a aquelles que, com en altre temps, les adobaven amb escorça.

VALORS COMPARATS DELS PRODUCTES DELS TALLARS SIMPLS

	1909			1912		
	Fusta	Escorc.	Carbó	Fusta	Escorc.	Carbó
	qq.	carga	carga	qq.	carga	carga
<i>Quercus Ilex</i> , L.	1,25	11,00	12,00	1,25	9,00	14,00
<i>Id. Sessiliflora</i> , Smiltz.	0,80	7,50	9,50	0,80	5,00	10,00
<i>Id. Suber</i> , L.	0,80	18,00	10,00	0,80	11,00	11,00
<i>Pinus</i> (diferents)	1,25	1,25	10,00	1,25	4,50	9,00
<i>Rhamnus Alaternus</i> , L.	1,25	11,00	12,00	1,25	9,00	14,00

El quintar (qq.) de productes forestals és igual a 41,60 kg.

La carga de productes forestals és igual a 3 quintars.

L'escorça de *Quercus Suber* no és pas el suro, és la petita escorça de la qual s'extreu adob, anomenada *escurpit*.

El *Rhamnus Alaternus* no dona quasi mai fusta, és un arbrissó; si en dona, el seu preu segueix el preu de la fusta del *Quercus Ilex*.

CONCLUSIONS

Per tot on els productes dels tallars simples no són remuneradors, cal:

Primer. Elevar els drets d'exportació d'aquests productes, sobre tot de l'escorça, i aiximateix de les pells d'animals de tota mena.

Segon. Si això no fos prou, caldria convertir els tallars simples en muntanya alta o en tallars compostos.

Tercer. En quant als procediments de cultiu, crec que són solament una conseqüència de la remuneració suficient dels productes.

MOSAICHS E F ESCOFET & C

Paviments Unitas

Barcelona

Ronda Sant Pere 8

¿Quins són actualment els resultats adquirits amb l'ajuda d'essències forestals d'origen estranger?

¿Quina ensenyança se'n ha de treure?

L'aclimatació de les espècies exòtiques no'm sembla gaire necessària a Espanya, puix tenim un gran nombre d'espècies reïnoses i frondoses en la nostra flora.

Els assaigs que s'han fet són poc nombrosos i llurs resultats poc concloents.

En els jardins, en els parcs, s'han fet nombrosos assaigs, però no crec pas que's pugui dir que les essències assajades estiguin aclimatades, fins que puguin reproduir-se per llavors, condició indispensable per a poder-se considerar com a essències forasteres.

Dels casos que he pogut observar, dos solament mereixen, a mon entendre, un examen seriós.

De primer, la introducció de l'Eucaliptus, si se'l pot salvar de les gelades primaverals. En aquest cas he vist bons resultats amb el

Eucalyptus Rostrata,
» *Colosea,*
» *Resinifera,*
» *Macrosincha,*
» *Robusta,*
» *Lemax-y-lon,*
» *Urnigera,*
» *Communis.*

Aiximateix convindria introduir el castanyer del Japó, indemne, pel que sembla, de la terrible malaltia del castanyer indígena.

Els nostres castanyers no l'han agafat encara, però fa danys d'importància en els boscos francesos i en els boscos occidentals dels Pirineus espanyols i fóra prudent pendre precaucions, si és que n'hi hà necessitat.

CONCLUSIONS

A Espanya, no crec necessari introduir essències exòtiques, salvant els Pirineus orientals, on fóra prudent assajar:

Primer. Diferents varietats d'Eucaliptus.

Segón. El castanyer del Japó per a preimmunitzar-se contra la malaltia que ataca el castanyer indígena.

MARQUÈS DE CAMPS

(E. V. trad.)

La doctrina de la educació nacionalitzadora

I. LA CONFUSIO CULTURAL ESPANYOLA

1.—Aspecte negatiu de nostra cultura

Quan un espanyol conscient se fixa en la realitat de la vida nacional que's manifesta al seu voltant, si aquest espanyol vol ésser sincer, no té més remei que regonèixer la inferioritat de nostra cultura moderna comparada amb el tipus normal de la cultura d'altres pobles coetanis més afortunats. I si de la comparació de conjunt baixa als detalls i compara certes institucions espanyoles amb les similars estrangeres, li fa vergonya el sentiment del nostre endarreriment o de nostra confusió.

Permeteu-me que us refresqui el quadre amb una ràpida descripció de l'aspecte negatiu de nostra cultura nacional. En les esferes de la direcció de la vida política—per a començar pel cercle que hauria d'ésser més ampli i elevat—notem amb excessiva freqüència signes de descomposició i d'oblidament complet del bé públic. La majoria de partits polítics se troben minats per la indisciplina i la protesta internes. En nostre món comercial i industrial, l'apocament i la curtedat de visió són la norma: en quant una empresa requereix capitals d'importància o exigeix que més de tres persones treballin unides i compenetrades en la direcció, ja no la poden escometre espanyols, i es fa necessari que capitals i personal siguin portats de l'estranger. Així, la majoria de nostres grans empreses mineres, tranviàries i d'energia elèctrica estan en mans no espanyoles i xuclen de nostra terra la riquesa. La nostra agricultura no dona ni de molt els rendiments que podria i deuria donar, perdent-se també per aquest costat qui sab si la riquesa i energia naturals. Per manca de bones vies de comunicació no prosperen moltes indústries i molts pobles viuen en la pobresa a causa del seu isolament. En quant a la vida cultural, nostres universitats, instituts i escoles de totes menes presenten en general un caràcter eminentment burocràtic que les fa ineficaces. En Ciència, som quasi exclusivament importadors, el mateix que en invencions. No's crea aquí ciència (salvant alguna excepció sobradament coneguda) com tampoc surt d'Espanya cap gran invent modern. Som en això un poble estèril; i és que la cultura és abans que tot disciplina i col·laboració, i els espanyols solem ésser els prototipus de la indisciplina en l'individual i de l'atomisme en el social. El nostre egoisme exagerat, el nostre desdeny de la cosa pública, ens fan socialment infeliços. Estem mancats d'aptitud per al treball contínu i altament organit-

zat, perquè'ns manca el tecnicisme que no'ns ha donat l'educació escolar i perquè nostra voluntat no ha rebut l'entrenament necessari. Així nostres passions se solen desenfrenar una mica més del que fóra tolerable i el nostre temperament té els seus tints de selvatge, per manca de control personal, per manca d'auto-disciplina. Som molt amants de nostres drets individuals i no'ns preocupem de respectar els del nostre pròxim. En fi, la llista se podria fer encara molt més llarga; mes ço que s'acaba d'anotar és ja suficient per a sentar la tesi general.

2.—Qualitats que sobressurten

Però nostra cultura no és de cap manera una suma exclusivament de negacions, una llarga llista de defectes i pecats. Si així fós, estaríem en el cas terrible i desesperat del malalt crònic que'l metge deshaucia. Caracteritza la nostra cultura actual una mena de confusió en la qual al costat de grans defectes se troben apreciables qualitats. Solem ésser els espanyols, individualment considerats, intel·ligents per naturalesa, bondadosos, atents i cortesos, generosos, abnegats, sincers (si bé no sempre veraces), cavallerosos, afectuosos amb la família i els amics, frugals, amants de goigs senzills, propensos a l'alegría...; i no hem completat encara la llista. En una comparació individual entre un espanyol i un anglès o un alemany de una mateixa categoria, considerats abstractament, o sigui, separats dels seus pobles i institucions respectives, les simpaties d'un jutge imparcial serien segurament per a l'espanyol. Molts estrangers intel·ligents i apreciatius que'ns visiten queden encantats d'alguns trets delicats del caràcter espanyol, de sorprenents finures morals que descobreixen en nosaltres.

Som, en efecte, un poble contradictori i desconcertant. En certs casos ens sentim contents i feliços, com si ningú pogués igualar el nostre goig; i en altres moments ens invadeix un sentiment depressiu de nostra miseria. En tot el que és vida tradicional ens sentim per damunt d'altres pobles que són tinguts per més moderns que'l nostre; i en canvi la vida moderna, la cultura científica, apareix entre nosaltres com mal adaptada. Diria's que el modern en nostra civilització no arrenca del tradicional com un natural creixement, sinó que sembla postic i sobreposat, com si no fos un desenrotllament de l'ànima espanyola en nostres temps. És innegable que existeix en nostra raça un gran fons de bondat i d'energies superiors que no s'exploten en la forma deguda per als fins de nostra cultura i de nostra civilització. Per això he sigut sempre optimista

ROYAL ♦ Cada tarda Tè-concert ♦ Souper-concert a la sortida dels teatres ♦
RESTAURANT * Menú desde 5 pessetes
El Saló més elegant de Barcelona per banquets i lunches

Rambla dels Estudis, núm. 8

respecte al probable pervindre d'Espanya, si se segueixen en la seva educació nacional viaranys més segurs que'ls actuals. No podria jo viure una hora més en un poble que tingués la seguretat de que s'està enderrocant, que cregués que camina cap a la mort; com no'm podria quedar un instant més en un vaixell que s'estigués enfonzant, tenint-ne al costat d'altres més braus i segurs on poder passar i fer tranquilament la travesia de la vida.

Plantejat a grans trets el problema de nostra present confusió cultural, puc ja passar a ocupar-me d'un camí que podria resultar utilíssim a la seva solució. No he de caure en la candidesa de voler presentar una panacea per a nostres mals o de proposar un remei instantani per a algú d'ells. Nostres mals són molts i de moltes menes i el seu tractament deurà sempre requerir varies medicines simultànies; els nostres mals s'han vingut produint lentament, durant anys i tal vegada segles, i el seu guariment exigirà també molts anys i probablement l'esforç i l'amor d'algunes generacions. No'm proposo altra cosa, com a estudiant apassionat de la educació, com a conreudor de la pedagogia, que posar de manifest un nou aspecte del problema educatiu a Espanya, que ben pocs són els que han considerat.

Entraré en materia traçant un esboç de ço que fou la educació més corrent en l'immediat passat, assumpte que'ns convé abans que tot aclarir per a poder sentar sobre bona basa ulteriors conclusions.

II. ÇO QUE FOU L'EDUCACIO MES GENERAL EN L'IMMEDIAT PASSAT

1.—*Idea de l'educació biològica. Educació biosocial.*

Se situen en un punt de vista absolutament estret i inacceptable els que consideren la educació com a cosa de nostres dies. Si educar significa adaptar a la vida, la educació es tant antiga com la mateixa vida. Per una extensió del vocable que, essent abusiva, no hi ha necessitat de tol·lerar, podríem dir que fins els animals tenen la seva educació; ja que també ells, per medi de l'exercici dels seus instints i per la seva experiència, necessiten adaptar-se a la vida. M'interessa establir aquí aquest matíç biològic de l'educació, per a tenir-lo present en els raonaments que seguiràn tot seguit. Del concepte humà de la educació no cal dir-ne una paraula, puix tota persona culta el posseeix suficientment.

Si de la esfera de l'individual passem a la del social, podem considerar en els pobles o societats primitives una educació eminentment biològica i també quelcom social que adapta a la vida els individus més o menys socialitzats que formen aqueixos pobles o societats. L'exercici de la vida, com si diguessim, alligona els membres d'una societat primitiva i, rudimentariament, els educa. En un moment donat de progrés, la generació que puja comença la seva educació amb un fons d'adquisicions habituals que li llega la que se'n va, fruit de la experiència i de la imitació. Quan en la societat primitiva que estem suposant apareixen les idees religioses i morals, la educació purament instintiva reb un control, adquireix un fre. El biològic en educació és influit per l'ètic o social. Progressen les idees religioses, esdevenen els invents, sorgeixen les institucions, surten els ingenis i es produeixen els genis—el poble

esdevé civilitzat. La educació és en aquest punt eminentment social, una educació d'institucions i ja de tradicions; mes el seu mecanisme és encara biològic,—és una educació que podríem anomenar biològic-social o biosocial.

Aquest lleuger esboç, més o menys imaginari, ens serà d'utilitat per a comprendre el sentit i la força de la educació en nostra societat passada, però pròxima encara.

La contínua i ràpida relació d'uns pobles amb els altres, d'una nació amb les nacions veïnes és un dels fets característics de la civilització actual. No fou així en el passat. La comunitat familiar, la agrupació cívica, la federació nacional, eren entitats més recatades del que no ho són en l'actualitat i vivien una vida més íntima, més propia i fins en alguns casos exclusiva. Les parets de la llar protegíen un caliu familiar que's perpetuava al través de les generacions. Les muralles de la ciutat o de la vila tancaven uns costums populars i unes tradicions locals que s'anaven elaborant com a conseqüència de la vida ciutadana. Les barreres naturals que delimitaven la nació eren un cercol al voltant d'una geografia i d'un clima, que anaven fixant, en part, ço que després aparegué com a caràcters de la nacionalitat. Semblant concentració domèstica, ciutadana i nacional, era condicionada pels medis primitius de locomoció, il·luminació, calefacció i altres d'aquells temps; i per l'estat general dels esperits.

Tornem la vista enrera en nostra societat dues, tres, quatre, cinc o més generacions, i tractem d'examinar com obrava en els individus l'educació biosocial.

2.—*La llar com institució educadora*

La primera i més venerada institució d'educació individual fou la llar. L'antiga comunitat familiar, regida pel sant temor de Déu, ha sigut per als infants la mellor escola. La mare era en ella la veritable regina de la llar i la mellor mestra dels seus fills. Iniciava'ls en la pietat, en la rectitud de consciència i en les bones costums; i el pare feia destres als fills en el treball i els alligona en la conducta de l'home en la societat. Exigia la antiga casa un sens fi d'activitats manuals de caràcter industrial que teníen realització en el mateix recinte familiar. Deixant apart les feines elementals de tota casa que avui subsisteixen encara, en l'antiga llar se pastava i es feia pa; se matava porc i es feien botifarres; s'assecaven i es guardaven els fruits per a l'hivern; tal volta s'elaborava el vi; se feien panses i es preparaven confitures; se produïa el sabó i, en alguns llocs, se feien candeles per a l'il·luminació; i es portaven a terme ademés bon nombre d'altres quefers que absorvíen el temps i les energies dels varis membres de la casa. Els individus més joves d'aquesta comunitat familiar, els nens i nenes, no permaneixien pas passius davant la serie no interrompuda de processos que s'efectuaven als seus ulls. En primer lloc, la irresistible atracció que exerceix sempre en els petits tot procés industrial, tota cosa que's fa, s'elabora o es transforma, els obligava a intervenir també en les activitats que's desenrotllaven al seu voltant; i en segon lloc, la economia de la casa exigia que també els membres més joves prenguessin la seva part en els quefers, ajudant als grans. I és així com tenia lloc en la llar del passat una educació individual que's basava en un gust innat del noi per les activitats manuals; educació que

comprenia una serie de creixents devers que se li anaven imposant i pels quals adquiria un cert esperit tradicional de cooperació domèstica.

Heu's-aquí com el noi se preparava per a la vida fent directament un aprenentatge d'aquesta vida, ensejant-se a viure aquesta mateixa vida a la mida de les capacitats de la edat. Cada vegada que se li presentava al noi un problema desconegut de conducta o senzillament d'execució d'una tasca poc familiar, allí estaven la mare, el pare, l'avi o el germà per a oferir-li la desitjada lliçó que, per haver sigut donada en el moment crític i oportú, ja no se li oblidaria mai més,—passava directament a engranar-se en el seu mecanisme motor, se convertia en carn de la seva conducta.

Regien aleshores en la llar belles costums de deferència, de sumissió i de respecte, les quals, dissortadament, ha anat escombrant de moltes llars la ventada democràtica, ajudada per la creixent carencia de veritable educació en els membres responsables de la vida familiar. Algún dia sabrem els valors productors de caràcter que s'han perdut a l'abandonar els fills ler fórmules consagrades de cortesia a l'aixecar-se al matí, a l'anar-se'n a dormir, a l'entrar i sortir de casa; al deixar de besar la mà als seus pares i superiors; a l'oblidar-se el pare i la mare de beneir la taula a l'asseure'ns-hi i de donar gracies abans d'alçar-nos. En aqueix ambient saturat de valors educatius, morals i religiosos de l'antiga llar, el noi anava formant el seu caràcter i fent-se útil, honrat i religiós, tant naturalment com anava creixent en estatura.

Tots els presents coneixem aquest tipus de llar tradicional altament educadora que a grans trets he descrit; alguns per haver-lo aconseguit encara en nostra infantesa; els altres per haver tingut un dia accés a algún exemplar que encara es conserva intacte, com joia preudíssima, o restaurat amb moderna consciència; altres per haver-lo conegut al través de les obres dels literats espanyols de la passada generació, i altres, en fi, per haver-ne trobat aquí i allà alguns restes que'ns han donat a comprendre la seva bellesa i la seva virtut. Tots coneixem més o menys aquest tipus de llar nostra, i allà, en nostres dintres, tots l'anyorem; compremem que la vida moderna, tal com se ve desenrotllant entre nosaltres, tant distreta i descuidadament, està despullant a la llar espanyola de molts dels encisos que contribuïen a fer amable i pura la vida.

3.—*La vida en la comunitat tradicional. La iglesia. Els gremis.*

La educació de la llar tenia, per al noi del passat, un dels seus complements en la comunitat en que aquella radicava. La exuberant vida social d'aquells temps, amb les seves diades, amb les seves professons i festes religioses, amb les seves costums populars, amb els seus esdeveniments patriòtics d'una gran puresa, era altre medi d'educació per al noi que en semblants actes prenía part, com espectador o com actor. I no hi ha que dir res ja de la intensa vida en el sí de la iglesia, que afirmava els sentiments religiosos i enrobustia el sentit moral, adquirits en la llar.

Després, per a preparar l'adolescent a certa mena de treballs, existíen aqueixes poderoses institucions d'industria, d'educació i de civisme que's digueren gremis. En aquests, el xic era gradualment iniciat pels

mestres en la dignitat i perfecció de l'art o ofici al qual començava a dedicar-se. Eren els gremis escoles vivents d'ètica, en que l'aprenent havia de passar per nombroses disciplines abans d'ésser admès definitivament en el seu sí, al cap d'alguns anys. Eren aixímateix els gremis organismes propulsors i embellidors de les costums públiques, i amants sempre de les tradicions religioses.

Fa pena comparar el que foren i el que són avui les institucions del treball, sota'l punt de vista moral. Els gremis han anat desapareixent poc a poc o perdent el seu caràcter; els virtuosos tallers i obradors d'antany han sigut devorats per les babilòniques fàbriques d'enguany, èticament amorfes, quan no declaradament immorals i destructores de llars i de costums. Aquells dignes ciutadans dels gremis, units per un fort esperit d'amor comú a sa ciutat, que practicaven unes mateixes costums, que professaven idèntiques tradicions, han sigut substituïts paulatinament per gent del carrer sense cap mena de disciplina, per aventurers que no podien o no volien viure en la seva vila, per homes i dones de costums diverses i degenerades, per remats de moderns obrers amb manies i fanatismes democràtics i desnacionalitzants.

4.—Aparició de la escola popular. La seva funció complementària.

Heu's-aquí, doncs, la educació bio-sociològica que sembla rebé l'espanyol en temps de nostra historia, qui sab si en certes coses més sortosos que'ls actuals. La escola no existia aleshores, quan menys amb el caràcter amb que la coneixem avui en nostra societat. No existia, principalment, perquè tampoc s'havia inventat la impremta, o, si estava ja inventada, no s'havia popularitzat encara, i poc o cap interès tenien els homes en saber de llegir o d'escriure. No era, finalment d'importància la escola, perquè els llibres, molts d'ells escrits en llatí, eren principalment objectes de recreació per als savis i no interessaven al comú de la gent.

Mes arriba un temps que, en efecte, comença a adquirir la escola importància i popularitat. S'elaboren ràpidament els coneixements, se multipliquen els textos impresos d'una manera prodigiosa, se succeeixen els uns als altres els invents; la comunicació escrita se va fent més freqüent,—cada dia va essent de més utilitat el saber de llegir i escriure. Els pares, que tenen en la llar i en el treball ocupacions més propies, no poden completar l'educació dels seus fills ensenyant-los la lectura i la escriptura en la mateixa llar, apart de que no sempre ells posseeixen aquests coneixements. Per a això el noi serà enviat a un especialista, el mestre: anirà a la escola. Heu's-aquí com comença a entrar en funcions en la preparació general dels homes per a la vida la escola que, considerada en son aspecte funcional legitimitament pot ésser anomenada la progenitora de la escola dels nostres dies. Existí ja abans el mestre o la escola dedicats a preparar per a les carreres savies i per a l'iglesia; mes aquesta escola constitueix un altre tipus d'institució en certa manera distint d'aquell la gènesi del qual hem indicat. I no'ns convé ara considerar-lo aquest tipus; si bé en realitat un i altre s'anaren fonent després en un mateix.

En aqueix temps que considerem subsisteix per a l'individu la antiga educació de la llar, de la comunitat rural i del gremi, en el seu grau més intensiu; i com a complement

d'aquesta educació tradicional, la escola afegeix la ensenyança de la lectura i de la escriptura; això és, a la educació de l'individu s'agrega una mica d'instrucció propiament tal. Se comença a instruir a la gent, ultra l'educar-la. Nostra escola és, doncs, en els seus orígens, un centre de pura instrucció; la educació—en quant associem aquesta idea amb el caràcter, amb la formació de la conducta, amb la preparació real per a la vida multiforme—segueix essent funció de la llar (mare i pare) i dels altres agents tradicionals.

5.—La antiga educació biosocial fou social i nacional, al mateix temps que individual.

Ans de passar endavant, convé notar el caràcter nacional o nacionalitzador de la educació biosocial que actuava sobre l'individu. En efecte, tant en la llar com en la comunitat social, com en la iglesia, com en el gremi, la educació tendia a perpetuar en l'individu els caràcters adquirits de la nacionalitat. Hi havia una continuació de cultura i espiritual entre unes generacions i altres; perquè cada generació transmetia directament a la següent les maneres en ús de pensar, de sentir i d'obrar, els ideals d'hospitalitat, d'abnegació i de patriotisme, les creences i les llegendes, els usos i costums. Així s'assegurava una unitat del poble o nacionalitat al través dels temps; d'aquesta manera podien no sols conservar-se fàcilment, sinó ademés accentuar-se amb l'experiència de cada nova generació, els caràcters distintius de la raça. I una raça sana, que té assegurada la seva personalitat, que posseeix garantia suficient de que podrà desenrotllar-se en el sentit de les seves energies internes, és raça que camina cap a la prosperitat, és flor que s'obra plena de vigor.

III. EL REGNAT DE LA ESCOLA POPULAR

1.—Els agents d'educació tradicionals se debiliten. La antiga educació formava caràcters.

Tots sabem que aquella societat tradicional a la qual ens acabem de referir ja no existeix. Els moderns invents i moltes noves idees, a manera d'àcids corrosius, l'han anat atacant fins a deixar-la tota modificada. L'antic equilibri educatiu-cultural, tant acceptable, s'ha destruït quasi del tot. La llar ja no és més el centre intens de vida familiar que fou un dia; ja no s'asseuen tants individus com abans al voltant de la taula; ja els pares no tenen el mateix poder que abans tenien de direcció dels fills; ja els avis no transmeten als nets el seu cabdal de experiència i la seva inspiració patriòtica. Ja la ciutat no té muralles ni aquell recatament ni aquell segell propi que tingué en altres temps; els seus habitants són ara homes i dones que viuen juxtaposats, que s'ig-

noren els uns als altres; ja no són ciutadans que combreguen en unes mateixes creences i que sustenten uns mateixos ideals. Ja els antics i honradíssims costums s'han anat abandonant; ja's desprecien les tradicions populars, per creure-les incompatibles amb certes teories, més enderrocadores que constructives, que ara s'estilen. Ja el temple no s'omple tant de fidels com abans; ja els homes i dones, creient-se suficientment savis o suficientment piadosos, se permeten desoir la veu del sacerdot. Ja la nació, obertes ses fronteres, va perdent el seu color; ja la nacionalitat se deixa invadir brutalment i sense protesta per l'estranger; ja la vida i l'ànima del poble se van desnacionalitzant, perdent en vigor...

Això sí: tenim ferrocarrils, tenim telèfons, tenim electricitat a dojo, tenim escoles, tenim sufragi universal, tenim grans màquines, que destrüen les antigues i honrades arts manuals... No obstant, els homes de més caràcter, les dones més admirables pels seus sentiments i pel seu talent, els homes i dones més perfectes per la clara consciència dels seus devers, per sa conducta irreprotxable, per sa rectitut d'intencions, no solem trobar-los, no, entre la nova generació, malgrat tant progrés; sinó que els trobem amb major abundància entre la generació més vella, entre'ls que'ns abandonen ja, entre'ls que són fills d'una societat en concepte d'alguns més endarrerida que l'actual en tots els seus ordres; els trobem entre els homes i dones que reberen en la seva infantesa i en la seva adolescència una educació essencialment domèstica i paternal en una llar tradicional, no entre'ls que reberen la seva educació en els grans pensionats; els trobem entre'ls que besaren sempre la mà als seus pares i avis, entre'ls que'ls respectaren i obeïren i mai els tractaren de tu, entre'ls que s'acostumaren a resar a l'asseure's a la taula i a l'alçar-se'n. Ço que trobem en la jove generació com a característiques més comunes és una gran falta de disciplina, una carencia de domini sobre un mateix, una irrespetuositat i una descortesia intolerables, una petulància irritant, una necessitat terrible de modestia i d'humilitat.

Ja sé bé prou que aquests conceptes desconcertaran a molts, especialment a alguns que's tenen per liberals i progressius; i fins hi haurà qui's farà creus de que semblants coses les pugui dir un jove, el qual ha adquirit precisament la seva cultura moderna a l'estranger—als Estats Units! El cert és que no dic més que'l que penso. També jo soc progressista; i de tant esser-ho he descobert que també el progrés pot consistir en mirar enrera i regonèixer el bo en el perdut, tant com en fer una crítica del present. No ignoro, ja que conec una mica la historia, que en aqueixa societat del passat en que la educació se produïa biosociològicament, existien grans impureses; del que'm queixó és de que al voler eliminar-les s'hagi destruït amb elles tanta cosa bona. Un pensa a vegades si entre el que hem fet des-

Sastreria : LA EUROPEA : Plaça Sta. Agna, 24
i Capellans, 17.

:: ALTES NOVELTATS ::
d'entretemps i estiu de les més importants fàbriques

PERFECCIO :: ECONOMIA :: PREU FIXE

aparèixer o deixat que desaparegués de nostra vida nacional el bo no sumaria més que el dolent.

Mes ocupem-nos ja de l'escola i veiem quin tant de culpa li pertoca de nostra incultura; com pot haver contribuït a nostra confusió actual.

2.—La escola àrbitre de la educació

Com hem apuntat ja, a mida que s'entra de plè en la moderna civilització se van afeblint les influències que tradicionalment causaven la educació de l'individu. La llar ha perdut son caràcter patriarcal i amb ell la força d'educació. L'ambient social, amb els corrents industrials per un costat, els quals persegueixen únicament fins de lucre; i les democràtiques per altre,—aquestes essencialment lliures i indisciplinadores,—perd també en valor educatiu per a l'individu. Es més, de tal manera se posen les coses, que aqueix ambient se va tornant perillós fins a esdevenir en molts aspectes marcadament perturbador de la educació; doncs amb la seva llibertat absoluta i amb les seves influències malsanes contrarresta negativament en el noi, en l'adolescent i en el jove, la bona educació que encara pot donar la llar. En substitució dels antics agens tradicionals d'educació, la societat moderna ofereix una institució especialment creada per a educar als individus: la escola. Aquesta, que en un començament no és més que una simple completadora de la llar en la seva tasca d'educació, va prenent importància, fins a adquirir teòricament el lloc principal. Se baraten finalment els papers i la llar se converteix pràcticament en complement de la escola. Com a agent d'educació moral voluntaria, queda encara la iglesia, si bé la seva eficàcia no resulta tant completa com fóra de desitjar, per causes que no anem a discutir ara.

La escola queda, en educació, com a substitut virtual de tota aquella imponent construcció tradicional en què tantes generacions col·laboren... L'avenç dels coneixements científics, la gran difusió del paper imprès, el desenrotllament de les carreres i dels oficis en que els estudis erudits o la simple informació semblen ésser cosa necessària, exigeixen que al preparar al noi per a la vida se li dongui alguna cosa més que la possessió dels mecanismes de la lectura, de la escriptura i de les quatre operacions aritmètiques. Va augmentant de mica en mica el nombre de matèries de ensenyança i la escola arriba a ésser l'instrument d'instrucció que tots coneixem en els nostres dies. La demanada va fent-se cada dia més grossa i es multiplica el nombre d'escoles del tipus instruccional primitiu; augmenta la quantitat, però sofreix poca millora la qualitat.

3.—La antiga escola és una institució purament instructiva creada en substitució d'agents tradicionals d'educació.

Aturem-nos un moment i fixem-nos en la naturalesa d'aquesta escola; i, al dir escola, encara que'm refereixi principalment a la de primeres lletres, també arriba ço que per a ella es diga, a l'institut de segona ensenyança i fins a la mateixa universitat. Veiam com la escola prepara per a la vida.

En la societat tradicional el noi era preparat per a la vida amb un aprenentatge real de la mateixa vida, sota la direcció principal del pare i de la mare. Aqueix aprenen-

tatge constituïa un conjunt harmònic d'activitats volitives, intel·lectives, emocionals i motors. La destresa era comunicada per la imitació o adquirida pel tanteig i per la experimentació personal; la saviesa era trasmesa en el moment vital en què infal·liblement devia donar el seu efecte. Ben diferent és ço que succeeix a la escola. En la escola tradicional el noi és considerat com un sér passiu o receptiu que sols posseïa intel·ligència. Els seus aspectes d'organisme motor i volitiu s'ignoren sempre o les més de les vegades. L'alumne va a la escola a adquirir coneixements com la noia va al pou a treure aigua; el mestre i el llibre són el manantial del saber. Per a adquirir aqueixos coneixements usa l'alumne de la seva intel·ligència; mes del que's fia sobretot és de la memòria. I la memòria, agobiada amb tant treball com se li confia, sense veure's convenientment ajudada dels sentits, de les mans, de les emocions i sentiments, no pot amb una càrrega tant gran de lleis, de fets i de detalls, i de mica en mica va afluint i deixant caure coneixements; i l'alumne s'arriba a convertir en una mena de màquina que apren avui ço que ha d'oblidar demà. La conducta, la voluntat, la disciplina interna, queden abandonades a mercè de les ventades de les passions, exposades completament a les tempestes de la vida; teòricament se suposa que's cultiven, mes, en la pràctica, sol no resultar veritat. Es això el que's diu modernament preparar l'home per a la vida.

En una paraula, la nostra escola, fins quan millor compleix els fins que's proposa, és una institució purament instructiva. Abans l'home era preparat per a la vida per medi d'una educació, d'un aprenentatge real en la mateixa vida; educació que hem convingut en anomenar biosocial. Ara l'home és preparat per a la vida quasi exclusivament per medi d'una instrucció, això és, mitjantçant una sèrie de coneixements intel·lectuals i teòrics. Abans la llar i la vida social educaven l'home; ara l'escola l'instrueix, i quasi res o ningú més l'educa. La escola actual resulta, doncs, ésser un fals substitut de la llar, educativament parlant; s'anà extingint un poderós agent d'educació, i el que l'ha passat a substituir no ha sabut omplir els fins d'aquell.

Heu's-aquí un punt que ofereixo a la meditació dels presents. Tal volta aqueixa teoria ens ajudi a explicar satisfactoriament alguns dels mals de la nostra societat; tal vegada ens sigui útil per a esbrinar l'origen de part d'aquell malestar en què vivim, de que parlavem al començament; tal vegada contribueixi a explicar aqueixa maladaptació cultural que notem al nostre voltant; tal vegada ens descobreixi el secret de què els millors caràcters, els homes i dones de conducta més sencera no's solguin trobar entre'ls espanyols de la nova generació,—entre'ls joves instruits, teòricament savis, si voleu,—sinó entre'ls espanyols de la vella generació: entre'ls vells, més bons que savis.

4.—La escola popular no socialitza ni nacionalitza els individus

Al parlar de l'educació en els temps preescolars, hem observat el caràcter social i patriòtic de la educació tradicional. L'escola, al substituir a la llar, ha deixat també que's perdés aquest valor en la preparació de l'espanyol per a la vida. L'escola, si fós un substitut de veritat, resultaria ser-ho úni-

cament en ço que's refereix a la educació individual. S'intenta preparar l'individu per a la vida individual, se'l vol armar perquè pugui satisfer degudament els seus interessos personals, els seus lligítims egoïsmes de guanyar-se la vida i viure tot el còmodament possible; mes l'educació social i patriòtica, el preparar l'individu perquè al mateix temps que a ell mateix, satisfaci els interessos de la societat en què viu, de la patria a què pertany, això queda completament descuidat. No és això voler negar que en nostra escola no's dongui alguna vegada una instrucció patriòtica, la qual no surteix cap efecte; hàbits socials de cooperació, actituds de sentiment patriòtic, acció patriòtica, conducta patriòtica, això no ho produeix l'escola; podrà instruir, però no educa nacionalment. La antiga educació patriòtica era també un aprenentatge real en la vida patriòtica,—participació en les festes tradicionals, en els moviments patriòtics, etc.

IV. EL DESCOBRIMENT DE LA MODERNA PEDAGOGIA

1.—L'escola popular primitiva fou psicològica

Podem mirar-nos l'escola des d'un punt de vista més estrictament pedagògic i procurar veure, tècnicament parlant, a què podem atribuir directament la seva ineficàcia. L'antiga escola instruccionalista, que encara perdura entre nosaltres, se preocupà quasi exclusivament de la matèria d'instrucció, ignorant altres parts que no poden deixar-se de tenir en compte en la bona ensenyança. Tingué gran compte en triar ço que's devia ensenyar a l'alumne, mes l'interessà molt poc la forma en què devia ensenyar-l'hi; no li passà jamai pel cap que degués tenir-se en compte en la ensenyança la manera d'ésser de l'alumne, no somnià sisquera que la constitució mental del noi fos diferent de la de l'home. En els seus orígens l'escola fou marcadament psicològica; i és quasi ociós observar que segueix essent-ho en el fons entre nosaltres.

2.—La escola se psicològitzà

Aparegueren els pedagogs moderns, teòrics els uns, pràctics els altres, i, volent posar remei a l'esterilitat evident de la escola instruccionalista i psicològica, idearen nous procediments d'ensenyança, suggerits uns per la pràctica, deduits altres de teories psicològiques modernes, fruit altres d'una mena d'intuïció. S'anà estudiant el noi de mica en mica i un dia es descobriren els seus sentits, un altre les seves mans, un altre el seu mecanisme associatiu, un altre els seus interessos naturals, un altre els seus instints, un altre la seva voluntat, un altre el seu poder de formar hàbits... en fi, tota la seva psicologia fou més o menys ben revelada i exposada als ulls de l'educador. Se vegé que adaptant la ensenyança a la manera d'ésser del noi, això és, organitzant la instrucció al voltant de les capacitats i interessos naturals del noi, aqueixa ensenyança no sols se feia més agradable, tant per part del mestre com de l'alumne, sinó que resultava al mateix temps més eficaç, produïa resultats més sòlids i permanents. I així fou com la pedagogia se psicològitzà; i avui sab tot mestre conscient de la seva professió que la ensenyança és fructífera en tant que és psicològica, això és, que'ls seus mètodes tenen per basa un coneixement del mecanisme psicològic del noi.

3.—Còm deu actuar l'educació

La pedagogia psicològica és, com se veu, una reacció contra l'instruccionisme; i a la pedagogia psicològica se la coneix més comunament amb el nom d'educació. Abans se parlava quasi exclusivament de «Tractats de Pedagogia» i de pedagogs, i en nostre país subsisteix aquest costum; els llibres moderns de pedagogia són «Tractats d'Educació», i és el corrent parlar d'educadors.

L'educador nortamericà E. L. Thorndike, en el seu llibre notable sobre «Els principis de la ensenyança», ens dona una idea ben clara de com deu actuar l'educació. Heu's-aquí les seves paraules textuales:

«Ço que els sers humans arriben a ésser depèn de les tendències que porten al néixer així com de la direcció que s'imprimeix a aqueixes tendències. La naturalesa i la criança formen l'intel·lecte i el caràcter humà. Perquè surteixi efecte, la criança, això és, l'educació, deu tenir en compte les forces de la naturalesa. Pretendre ensenyar els nois fent cas omís del seu fons d'instints i capacitats que ja posseeixen, seria una ruada tan insigne com voler menar una nau sense fixar-se en la direcció del vent, o com voler construir un edifici sense tenir en compte els materials disponibles.

»L'educació deu, a voltes, estimular i afavorir les tendències innates, a voltes deu inhibir aqueixes tendències, i, amb més freqüència que altra cosa, deu dirigir-les i

guiar-les. La capacitat de pensar i raonar activament, per exemple, necessita ésser encoratjada; l'instint de molestar i amoïnar els altres, deu ésser inhibit; les tendències innates a la curiositat i a la simpatia, deuen ésser dirigides cap a canals útils i transformades en hàbits de pensar intel·ligentment o d'acció noble i sensata. El mer afany de coneixements és sols de valor en les seves possibilitats; el compadir-ho tot i a tots, pot resultar un vici tant real com el no apiadar-se de ningú.»

Aquestes paraules de Thorndike donen una idea prou clara del caràcter psicològic de l'educació, perquè'ns calgui afegir-n'hi d'altres.

El resultat d'aquest descobriment de la moderna pedagogia—la personalitat del noi—ha sigut fer la escola educativa al mateix temps que és instructiva; la instrucció queda subordinada als fins de l'educació. Amb això s'han anat recobrant alguns valors de l'educació tradicional bio-sociològica de què ens hem ocupat abans. L'escola científica dels nostres dies se va fent un substitut més digne de l'antiga educació de la llar.

ELADI HOMS

(Acabarà).

El millor **Café** és el torrefacte de **La estrella**.—Carme, (Davant de Betlem)

ventut Regionalista» de Reus, saludà als senadors i diputats que lluiten per l'ideal regionalista, avui encarnat en el projecte de Mancomunitats.

En Manuel Ferrer i Jover, de Cornudella, endreça als pagesos un clam perquè estimin amb gran ardor la seva terra.

En Santlago Vallvé, de Tarragona, diu que cal treballar per enderrocar el cunerisme, i pel triomf del regionalisme en les eleccions.

En Josep Rosselló, de Reus, presenta el regionalisme com la única salvació de la patria.

En Santiago Ventosa, de «La Veu de Tarragona», fa història de la decadència de Catalunya sota'ls governs centralistes, i defensa l'intervencionisme en la governació de l'Estat.

En Joan Magrinyà, de Reus, defensa la idea de la formació de una gran Iberia per la unió de pobles lliures, tenint per basa l'autonomia integral de Catalunya.

I entre grans aplaudiments s'alçà per a parlar En Francesc Cambó, el discurs del qual poden veure nostres lectors en altre lloc d'aquest número.

Les ovacions al leader de la causa catalana foren freqüents i grandiosament entusiastes.

L'acte acabà amb un resum de l'Albafull, incitant a la continuació de la lluita per les reivindicacions de la personalitat catalana. Convidà als presents a una altra gran diada per l'any vinent per a passar balanç dels avenços fets en la tasca de propaganda de l'amor a Catalunya.

Informació

La Diada regionalista a Falset

Constituïda la «Lliga Regionalista de Falset i sa comarca», s'ha celebrat en aquella població amb gran pompa la nova organització de les forces catalanistes que allí sempre han constituït un nucli d'importància.

A la sala-teatre de «La Artesana», després d'un dinar, on els comensals ocuparen tot l'espaiós local, s'hi celebrà un meeting, presidit per En Cambó, qui tenia a sos costats representants significats de tots els pobles principals de la comarca de Falset.

Inicià els discursos el president de la Lliga Regionalista de Tarragona, senyor Alba-

full, el qual demanà un aplaudiment per l'Albert Rusinyol, privat d'assistir a l'acte. Senyalà la importància del problema de la Mancomunitat i el mestratge que en tot havia exercit En Prat de la Riba amb el seu llibre «La Nacionalitat Catalana».

En Ferràn Travé, de Falset, explicà el programa de la Lliga regionalista, cantant l'Espanya nova regenerada per la renaixença de les nacionalitats històriques.

En Tomàs Selva, director de «Patria» de Valls, feu un elogi den Prat de la Riba i exposà la diferència que presenta el regionalisme davant dels altres partits pels seus ideals com pels seus procediments.

En Josep Banús, representant de la «Jo

Obres de Josep Carner

Llibre dels Poetes	3 pessetes
Primer llibre de sonets	5 »
Segon llibre de sonets	4 »
Els Fruits Saborosos	1 »
La Malvestat d'Oriana	2 »
Les Monjoies	5 »
L'Idili dels Nyanyos	0'75 cts.

Se troben de venda a la Casa Lluís Gili, Editor i llibrer, Clarís, 82, i a nostra Administració.

—EMPRESA DE POMPES FÚNEBRES—

LA EGIPCIA

SOCIETAT ANÒNIMA

La més important d'Espanya-20 sucursals amb telèfon-Central: Pelayo, 44, telèf. 1,113 » Economía. Veritat en els preus

Important: La Egipcia es la única funeraria que posseeix Cambra de Desinfecció, no servint cap artefacte que no sia previament desinfectat. —NOTA: Acurat i ràpid servei tant a la Capital com a fóra.

AIGUES MINERALS NATURALS
de la
SOCIETAT ANÓNIMA
VICHY CATALÁN

Aigues hipertermals, de temperatura 60°, alcalines, bicarbonat-sòdiques. Sense rival pel **reumatisme**, la **diabetes** i les afeccions del **estómac**, **fetge**, **melsa**. Aquestes aigues, de reputació universal, no mes es venen embotellades i les botelles duen tots els distintius ab el nom de la **Societat Anònima Vichy Catalán**. Cridem la atenció dels consumidors, molt particularment dels malalts, per tal que no es deixin sorprendre admitint com idèntiques a les nostres aigues d'altres **artificials** que s'ofereixen en aquest mercat amb noms de **fonts imaginaries** que no mes son marques de fàbrica i **no fonts de origen**.

DE VENTA A TOTES PARTS

Administració: **RAMBLA de les FLORS - 18-ent.º**

VIUDA DE
JOSEP RIBAS

MOBILIARIS DE LUXE
EN ESTILS CLÁSSICS I MODERNS

INTERIORS COMPLETS

SECCIÓ COMERCIAL
MOBILIARIS
EXTRAORDINARIAMENT BARATOS

METAL-LISTERIA I LÁMPARAS

OBJECTES D'ART

PARQUETS PLEGABLES (PATENTATS)

Despatx: **Plaça de Catalunya, 7**
Magatzems i Obradors: **Consell de Cent, núm. 327**

LA HISPANO SUIÇA
Fàbrica de Automòbils Espanyola

Obradors a Barcelona:
Carretera de Ribas, 279
(SAGRERA)
Telèfon 8.250

Telegrames i Telefonemes
Automòbils - BARCELONA

Sucursal a França:
Levallois Perret
(PARIS)

Chassis de turisme de 12/15, 15/20, 30/40 y 45 HP. Els mes ràpits i els mes econòmics de essència i neumàtics.

Chassis per ómnibus i camions, 15/20 y 30/40 HP. Pera transport de passatgers, servei de col·legis i d'hotels i ambulancies sanitaries.

Per transports de 1 1/2 i de 3 tonelades i servei de correus.

Grupes marins, de 6, 15 i 30 HP.

Per canots de recreu, transports de passatgers, serveis de pràctics de ports salvament de náufregs i auxiliars de barco de pesca.

Obra nova

(Publicació de la Lliga Regionalista)

LES MANCOMUNITATS

Antecedents
La Mancomunitat Catalana
Lley de Mancomunitats

Preu: **50 cèntims**

De venda en les llibreries y quioscs

AGUA MINERO : MEDICINAL
NATURAL : PURGANTE

RUBINAT-LLORACH

Recomendada por las Academias de Medicina de Paris y Barcelona, etc., etc.

DIPLOMAS Y MEDALLAS DE ORO

PURGANTE SIN RIVAL EN EL MUNDO

Combate eficazmente la constipación pertinaz del vientre, infartos crónicos del hígado y bazo, obstrucciones viscerales, desórdenes funcionales del estómago e intestinos, calenturas, depósitos biliosos, calenturas tifoideas, congestiones cerebrales, afecciones herpéticas, fiebre amarilla, escrófulas, obesidad (gordura); NO EXIGE REGIMEN NINGUNO.—Como garantía de legitimidad, xigir siempre en cada frasco la firma y rúbrica del **Dr. Llorach**, con el esudo de arnado y etiqueta amarilla. Desconfiar de imitaciones y substituciones.

— VÉNDESE EN FARMACIAS, DROGUERÍAS Y DEPÓSITOS DE AGUAS MINERALES —
Administración: **Calle Cortes, 648 - BARCELONA**

Nadie debe estar en su casa sin una botella de agua **Rubinát - Llorach**